

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Fakulta Pedagogická
Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Historie, kulturní tradice a současnost regionu Podblanicka – kraje blanických rytířů

Vypracovala: Kristýna Zákostelská
Vedoucí práce: Mgr. Helena Stejskalová

České Budějovice 2016

Prohlášení autora

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 27. dubna 2016

.....

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí práce Mgr. Heleně Stejskalové za ochotu a za užitečné rady, které mi po celou dobu psaní udělovala. Dále bych také chtěla poděkovat své rodině a všem, kteří mi poskytli potřebné informace při zpracování této práce.

Anotace

Tato bakalářská práce je zaměřena na významnou kulturní a historickou oblast Podblanicka. Oblast je známá především díky pověstem o hoře Blaník a blanických rytířích. Regionu dominuje chráněná krajinná oblast Blaník, jež se nazývá podle bájného vrcholu Velkého a Malého Blaníku.

Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části práce je popsána obecná charakteristika chráněné krajinné oblasti Blaník, historie Podblanicka, nejvýznamnější kulturní památky a místa na Podblanicu a tradiční kulturní akce konané každoročně v regionu. V praktické části je vytvořen návrh deseti panelů s obrazovým doprovodem pro novou vzdělávací naučnou stezku, která provází okolím hory Blaník.

Klíčová slova

Podblanicko, Velký a Malý Blaník, CHKO Blaník, historie, kulturní památky, kulturní tradice

Annotation

This bachelor thesis is focused on important cultural and historical area of Podblanicko. The area is known because of rumours about the hill Blaník and about the Blaník's knights. In the region there is a dominated protected landscape area Blaník which is called by the fabulous hills named Velký and Malý Blaník.

The bachelor thesis is divided into the theoretical and practical part. In the theoretical part there is described a general characterization of protected landscape area Blaník, the history of Podblanicko, the most important cultural sightseeing and places in Podblanicko and traditional annual events. In the practical part, a draft of ten panels with pictures for new educational trail which goes around the hill Blaník, is presented.

Keywords

Podblanicko, Velký and Malý Blaník, CHKO Blaník, history, historical monuments, traditional events

Obsah

Úvod	7
1 Koncepce historie a tradice	9
1.1 Definice pojmu historie.....	9
1.2 Pojetí tradice a její význam	10
2 Podblanicko a CHKO Blaník	11
2.1 Podblanicko – vymezení a charakteristika oblasti	11
2.2 CHKO Blaník.....	14
2.2.1 Správa CHKO Blaník.....	15
2.3 Přírodní rezervace	16
2.3.1 Přírodní rezervace Velký Blaník	16
2.3.2 Přírodní rezervace Malý Blaník	17
2.3.3 Přírodní rezervace Podlesí u Býkovic	17
2.4 Přírodní památky	18
2.5 Památné stromy v CHKO Blaník.....	18
3 Historie Podblanicka	20
3.1 Počátky osídlování	20
3.1.1 Prehistorie	20
3.1.2 Období vrcholného středověku	21
3.2 Období husitské.....	22
3.3 Doba třicetileté války	22
3.4 Rozvoj průmyslu a zrušení nevolnictví.....	24
3.5 Bachův absolutismus a období II. světové války	24
3.6 Rozvoj v poválečném období.....	26
4 Nejvýznamnější kulturní památky a místa na Podblanicku	27
4.1 Hrad Český Šternberk	27
4.2 Zámek Jemniště.....	28
4.3 Zámek Konopiště	32
4.4 Bitva u Jankova	35
4.5 Zlatodůl Roudný	39
5 Tradiční kulturní akce v regionu	46
5.1 Putování šternberskou historií.....	46
5.2 Po stopách bitvy u Jankova	46
5.3 Hudební festival - Podblanický hudební podzim	47
5.4 Svatováclavské slavnosti v Louňovicích pod Blaníkem	48

6 Praktická část	50
Závěr	63
Seznam použité literatury.....	65
Seznam zkratek	70
Seznam obrázků	71

Úvod

Podblanicko je oblastí ve Středočeském kraji, jež získala tento název díky mýtické hoře Blaník, která je proslulá svými bájnými legendami. V minulosti byla hora Blaník považována za jakýsi symbol národa. V 19. století se tu konaly velké tábory lidu bojující za česká práva. V dnešní době ji však lidé vnímají spíše jako přírodní památku, za kterou se každoročně vypravuje tisíce turistů. Kvůli zachování a ochraně krajiny byla 29. 12. 1981 v oblasti kolem Velkého a Malého Blaníku vyhlášena chráněná krajinná oblast, která patří k nejmenším v České republice.

Téma bakalářské práce jsem zvolila zejména proto, že je mi oblast Podblanicka velmi blízká. V okolí hory Blaník žiji celý svůj život a velmi ráda podnikám výlety po okolí a navštěvuji místní přírodní a kulturní památky. Zároveň je pro mne velkou výzvou dozvídat se o mém rodném kraji další nové informace.

Cílem této práce je především připomenout význam této oblasti z historického a kulturního hlediska. Práce se bude skládat z teoretické a praktické části. V teoretické části objasním pojem historie a tradice a následně se již budu zabývat samotnou oblastí. Nejprve vymezím hranice Podblanicka, zaměřím se na chráněnou krajinnou oblast Blaník a přiblížím činnost Správy CHKO Blaník. Dále popíši přírodní rezervace, přírodní památky a památné stromy, které se v chráněné krajinné oblasti nacházejí. V následující kapitole seznámím čtenáře s historií oblasti Podblanicka od samotných počátků jejího osídlování až do období poválečného rozvoje. V další kapitole bude představen výběr významných kulturních památek a míst na Podblanicku. Do kapitoly budou zahrnuty nejen nejznámější hrady a zámky, ale také historicky významný zlatodůl Roudný a památné místo, kde se konala slavná bitva konce třicetileté války – bitva u Jankova. V poslední kapitole teoretické části práce se zaměřím na tradiční kulturní akce konané každoročně v podblanickém regionu. V práci převažuje použití deskriptivní a diachronní metody výzkumu.

V praktické části budu vytvářet návrh panelů pro novou vzdělávací naučnou stezku, která bude návštěvníky provázet okolím Velkého a Malého Blaníku. Předložený návrh je původní a bude mít nejen informační, ale i vzdělávací charakter. Pro větší názornost a zajímavost bude na všech panelech navržen také obrazový doprovod. Díky praktické části bude nutná práce v terénu. Cílem je, aby naučná stezka seznámila návštěvníky jak s přírodními památkami, tak i s historií. Osobním záměrem je zejména vyzdvihnout hodnotu Malého Blaníku, na kterém se nachází historicky významná zřícenina poutní kaple sv. Máří

Magdaleny a pod níž nalezneme přírodní rezervaci Podlesí. Příroda Velkého Blaníku by tak dostala odlehčení od velkého tlaku turistů, kteří navštěvují nejčastěji jen samotný bájný vrch Blaník.

Naučná vzdělávací stezka bude připravena k eventuální realizaci a mohla by být v budoucnu využita nejen návštěvníky z řad široké veřejnosti, ale zejména žáky základních a středních škol. V rámci terénní školní výuky by se žáci mohli na stezce dozvědět řadu nových a přínosných informací, čímž by si mohli prohloubit znalosti i vztah ke krajině. Vyučující by jistě ocenili výuku dětí ve zdravém prostředí mimo školní třídu.

Při zpracování této práce se budu opírat především o díla následujících autorů. Historické poznatky a informace budu čerpat z knihy *Podblanicko*¹ od Dušana Friče a kolektivu a z obou dílů knihy s názvem *Podblanickou minulostí: kapitoly z historie Vlašimi a okolí*² od vlašimského rodáka Jaroslava Pouzara. Dále využiji informace z literatury od Radka Bílka, Josefa Petráně či Václava Zemka. Pro úplnost informací použiji i vybrané internetové zdroje.

¹ FRIČ, Dušan a kol. *Podblanicko*. I. vyd. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1990.

² POUZAR, Jaroslav. *Podblanickou minulostí: kapitoly z historie Vlašimi a okolí* I. a II. díl. I. vyd. Praha: Vida, 1996 a 2004.

1 Koncepce historie a tradice

S ohledem na historické a kulturní tradice Podblanicka jsou uvedeny a vymezeny použité termíny historie a tradice.

1.1 Definice pojmu historie

Pojem historie pochází původně z řečtiny, a to ze slova *storta*, z latiny pak ze slova *historia*, které v překladu znamená přesně „to, co se stalo.“ Pojem historie lze pojmut jako reálný proces vývoje lidské společnosti či jako vědeckou disciplínu, která popisuje a interpretuje vývoj naší populace od kořenů lidské existence na naší planetě až do současnosti.

Popis hospodářských, politických a sociálních poměrů, výzkum dějin techniky, vědy, kultury či umění, seznámení s historií lidstva a poznávání národních i celosvětových dějin je stěžejní úlohou historie jako vědní disciplíny. Klíčovým úkolem historie je demaskovat vztahy a souvislosti mezi jednotlivými dějinnými událostmi a interpretovat, proč tomu tak bylo nebo je.

Hérodotos, významný řecký dějepisec, je pokládán za zakladatele historie. Je též přezdíván „otcem dějepisu.“³

Ottův slovník naučný vymezuje historii vědou zabývající se vývojem lidí, pokud se osvědčuje bytostmi společenskými a mravními. Do popředí staví nejen člověka, jako součást větších společností, ale i celé lidstvo v jejím smýšlení, cítění, konání a snažení. Lidstvo, které mělo vliv na vznik, proměny a trvání společenství a na vývoj lidské kultury. Zabývá se však i obyčejným denním životem tehdejších lidí a kultur. Předmětem dějin je tedy minulost, ne však ona sama, ale to, co z ní zbylo ve vzpomínkách či zprávách do přítomnosti. Ve vztahu minulosti k přítomnosti tkví zárodky naší budoucnosti. Poznání tohoto vztahu vymezuje sklon dějin v naší době, podává vnitřní, jednotnou spojitost a činí je vědou.⁴

³ *Pojem historie* [online]. Pojmy, význam a úloha historie, Václav Němec ©1997-2016 [cit. 16.11.2015]. Dostupné z: <http://www.dejepis.com/ucebnice/pojmy-vyznam-a-uloha-historie2/>

⁴ *Ottův slovník naučný* [online]. Heslo dějiny, historie [cit. 16.11.2015]. Dostupné z: <https://archive.org/stream/ottvslovnknauni11ottogoog#page/n186/mode/2up>

1.2 Pojetí tradice a její význam

Heslo tradice, pocházející z latinského slova *traditio*, v překladu znamená předávání. Tento pojem lze vymezit jako souhrn společenských, kulturních či jiných ustálených zvyků, obyčejů a pravidel, které se uchovávají pomocí dalších pokolení. Tradice si můžeme také definovat jako ustálený nebo zděděný zvyk či způsob, názory a myšlenky předávané z generace na generaci.⁵

V literatuře se obvykle můžeme dočíst, že se zvyky a tradice pojí převážně s prostředím venkova a popřípadě s životem řemeslníků v menších městech. Proto je také označujeme slovem „lidové“.

Tradice lze dělit na dvě základní skupiny, rodinné a společenské. Nejdůležitější události života člověka jako je narození, křest, svatba nebo úmrtí patří mezi rodinné. Druhá skupina měla však větší význam, říká se jim kalendářní nebo výroční a provázely život lidí už od pravěku. Pojily se především s proměnou přírody během roku a oběhem slunce. Mnohé z nich jsou živé dodnes.

Tradiční zvyklosti a obyčeje se spojovaly zejména se zemědělstvím, jež bylo jediným zdrojem obživy většiny obyvatel. Lidé na venkově tak lpěli starobylých tradic a zvyků. Církev však dokázala tradicím vtisknout ráz křesťanského svátku, například Vánocům a Velikonocům, a tím lidové zvyky změnit. Nicméně i v čistě křesťanských rituálech najdeme prvky, které jsou původem prastaré a většinou ještě pohanské. V českých a moravských zemích jsou lidové tradice směsicí pohanských i křesťanských prvků. Těmito prvky jsou nejen naivní víry, ale také zábavy a bezbřehá rozpustilost.

Aby mohly tradice žít i dnes, musí je člověk přijmout za své a upravit si je podle sebe. Zprvu by měly také reagovat na současnou dobu a její problémy, hlavně by však měly bavit a potěšit, jako tomu bylo v našich dějinách po mnoho staletí.⁶

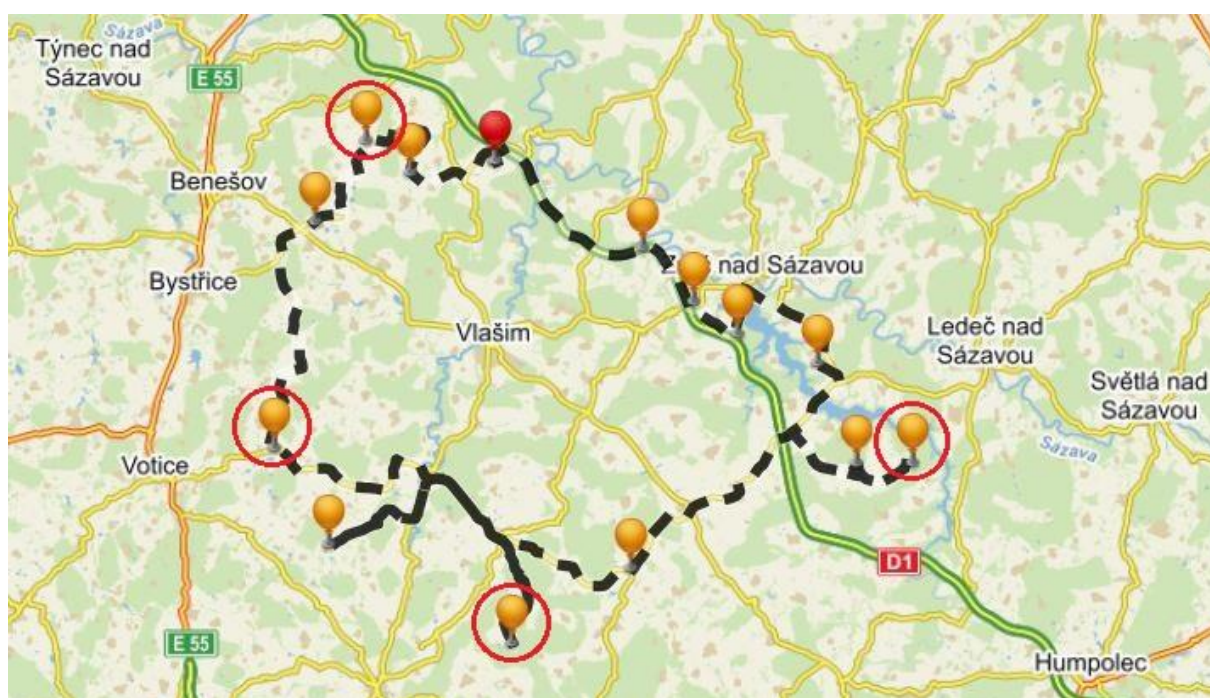
⁵ KRAUS, Jiří. *Nový akademický slovník cizích slov: [A-Ž: studentské vydání] / kolektiv autorů pod vedením Jiřího Krause*. I. vyd., Praha: Academia, 2006, s. 811.

⁶ VONDRUŠKOVÁ, Alena. *České zvyky a obyčeje*. I. vyd. Praha, 2004, s. 18–19.

2 Podblanicko a CHKO Blaník

2.1 Podblanicko – vymezení a charakteristika oblasti

Podblanicko se rozprostírá v jihovýchodní části okresu Benešov. Severní hranice míří od obce Struhařov na Teplýšovice a Měchnov. Na východní straně můžeme za hranici považovat dálnici D1 mezi lokalitami Měchnov – Hulice, dále hranice ve směru Všebořice – Šetějovice (okres Havlíčkův Brod). Západní hranice sahá od Vyšetice směrem na Jankov, Novou Ves a Struhařov. Hranici na jihu utváří hranice benešovského okresu a sahá až ke vsi Vyšetice (okres Tábor).

Obrázek č. 1: Vymezení oblasti (zdroj: <http://www.mapy.cz>)

Dle autora Dušana Friče je nejseverněji položeným místem oblasti Podblanicka obec Teplýšovice, na východě je to část obce Šetějovice, na jihu obec Zdiměřice a nejzápadněji položeným místem je obec Jankov.⁷

Podblanicko je oblastí kolem Velkého a Malého Blaníku, díky kterým také nese tento název. Výchozím pojmem pro význam slova Blaník je pojem „vlhký“, tj. blanie-blanný-Blaník. V minulosti, dříve než došlo k jejímu zkulturnění, byla tato oblast na mnoha místech pokryta mokřady.

⁷ FRIČ, Dušan. *Podblanicko*. I. vyd. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1990, s. 7.

Oblast je typická vyváženou českou krajinou s velkým množstvím polí, lesů, luk, rybníků, vodních toků a zalesněných svahů. Mimořádnost jí obstarává bájná hora Blaník. Do obecného povědomí se oblast Podblanicka vžila koncem 60. let 19. století, během kterých se na vrcholu hory Blaník scházely tábory lidu. Z hory Blaník také pochází kámen, který putoval do základů Národního divadla. Podblanicko se přibližuje hranicím okresu Benešov.⁸

Podblanicko, rovněž Benešovsko je okresem, který spadá do jižní části Středočeského kraje a je druhým největším okresem v tomto kraji. Jeho rozloha činí přibližně 1 475 km². Na severní straně sousedí s okresy Praha-východ, Kolín a Kutná Hora, na východě hraničí s okresem Havlíčkův Brod, na jihu pak s okresy Pelhřimov, Tábor, Písek a na západním okraji přilehá k okresu Příbram a Praha-západ. Hlavním centrem již zmiňovaného okresu je město Benešov.

Oblast je charakteristická svým kopcovitým terénem, který náleží do Středočeské pahorkatiny s výškovými rozdíly mezi 75-150 m. Většina území se nachází ve výšce od 400 do 450 m n. m. Nejvýše položeným bodem okresu je vrch zvaný Mezivrata, který se tyčí do výšky 712 m n. m a nachází se v Miličínské vrchovině u obce Oldřichovec. Nejnižším místem s nadmořskou výškou 222 m je hladina Vltavy u obce Nebřich nedaleko města Neveklov. Za zmínku stojí také nejvyšší vrcholy v okolí řeky Blanice – Velký Blaník, který ční do výše 638 m n. m. a Malý Blaník s nadmořskou výškou 576 m. Přírozenou hranicí mezi Středočeskou pahorkatinou a Českomoravskou vrchovinou je prolom blanické brázdy.⁹

Významným geomorfologickým útvarem oblasti Podblanicka je blanická brázda. Jde o příkopovou propadlinu se složitým systémem zlomů, která vznikla v období prvohor. Velkou částí brázdy protéká řeka Blanice.¹⁰ Délka blanické brázdy činí okolo 130 km a šířka sahá až do 15 km na českém území. Táhne se od Českého Brodu přes Sázavu, Louňovice pod Blaníkem, Tábor, Kaplice a sahá až do Rakouska. Se vznikem blanické brázdy je vázáno naleziště rud zlata, stříbra, mědi, olova a zinku.¹¹

Blanická brázda dělí území Podblanicka na dva celky, západní část je tvořena hlubinnými vyvřelinami středočeského plutonu (granodiority a diority) a část východní tvoří zejména metamorfované horniny moldanubika. Významnou část také tvoří biotitická pararula a ortorula, která se nachází převážně na okraji blanické brázdy a sestávají

⁸ Podblanicko [online]. 2.3.2013 [cit. 16.11.2015]. Dostupné z: <http://www.podblanicke.info/2013/03/podblanicko.html>

⁹ PETRÁŇ, Josef a kol. *Benešovsko - Podblanicko*. I. vyd. Praha: Tisková, ediční a propagační služba, 1985, s. 7–23.

¹⁰ *Blanická brázda* [online]. Leták blanická brázda, 2013 [cit. 17.11.2015]. Dostupné z: http://www.blanicti-rytiri.cz/userfiles/files/let%C3%A1ky/Brazda%20DL_min.pdf

¹¹ *Blanická brázda* [online]. Kraj blanických rytířů, © 2015 blanicti-rytiri.cz [cit. 17.11.2015]. Dostupné z: <http://www.blanicti-rytiri.cz/cs/blanicka-brazda>

se z ní vrcholy Velkého a Malého Blaníku. Jmenují nejznámější z rudních ložisek, kde v minulosti probíhala jejich samotná těžba. Zlatodůl Roudný, známý jako jedno z nejvýznamnějších a zároveň nejstarších ložisek zlata v České republice. Dále Ratibořské Hory, Stará Vožice a Stříbrné u Českého Šternberka, kde bylo v minulosti těženo stříbro a Zvěstov, kde probíhala těžba olova, mědi či zinku. Terénní práce a velké průzkumy zde byly prováděny už v 50. letech 19. století a podíleli se na nich členové Říšského geologického ústavu z Vídně.

Není přesně známo, kdy lidé na Podblanicku začali využívat rudného bohatství, avšak počátky těžby zlata jsou spojovány již s osídlováním Keltů. Ti těžili zlato převážně z potoků a řek a to pomocí rýžování ze zlatonosných náplav. Zbytky keltské osady byly objeveny na Velkém Blaníku, proto se lidé domnívají, že se zde usídlili za účelem těžby významného kovu právě z nedalekého vrchu Roudný. První písemný doklad vztahující se k této oblasti však pochází až z roku 1337.

V současné době neprobíhá na Podblanicku těžba žádného ložiska, vyloučeno však není, že může dojít k obnově těžby zlata na ložisku v Roudném. Průzkumy odhadují, že se v bývalém zlatodolu nalézají ještě stovky až tuny zlata, které se nepodařilo díky starým metodám získat a které zůstaly ukryty v hlušíně.¹²

Pro oblast Podblanicka má také význam vodstvo. Většina vodních toků směřuje na sever a náleží k vltavskému úvodí. Jen malá část řek jižně od Střezimíře a Mezna vtéká do řeky Lužnice. Na severozápadní straně toku Vltavy se nachází Slapská nádrž, jejíž plocha činí přibližně 1 300 hektarů. Mimo rybaření je jedním z míst nejvýznamnější hromadné a individuální rekreace. Budování této významné přehrady počalo v roce 1949. Větší a důležitější roli tvoří nádrž Švihov, která byla vybudována na řece Želivce a slouží jako zásobárna pitné vody pro Prahu a střední Čechy. Dosahuje velikosti cca 1 400 hektarů, a je tak největší vodní plochou, která zasahuje na toto území. Významnou řekou pod Blaníkem je levostranný přítok Sázavy – řeka Blanice, na jejímž toku se nachází město Vlašim. K přítokům řeky Blanice patří potok Brodec nad Louňovicemi pod Blaníkem, který je domovem vydry říční.

Celá oblast je charakteristická velkým množstvím rybníků, avšak zpravidla menší rozlohy. Největší z rybníků je Podhrázský rybník u Bystřice s rozlohou 48 ha. Kolem Konopiště a u Líšna, nedaleko Benešova, najdeme rybníky pro chov ryb. Během

¹² ZEMEK, Václav. *Historie hornictví na Podblanicku*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody a Muzeum Podblanicka, 2012, s. 6–25.

třicetileté války, počátkem 17. století, docházelo k vylidnění vesnic a statků a mnoho rybníků tak zaniklo. Ke zrušení řady z nich také přispěla změna zemědělství během 18. – 19. století, kdy byly rybníky likvidovány ve snaze získat co největší počet luk. V dnešní době se na Benešovsku nalézá zhruba 600 rybníků a různorodých vodních nádrží.

V krajině je také velmi významné zemědělství a lesní hospodářství. V podblanické oblasti se nejvíce pěstují obiloviny jako pšenice, ječmen, oves a žito, ale také brambory, kukuřice a řepka. Ze zvířecí produkce převažuje chov skotu, drůbeže a drobného zvířectva. Klimatické podmínky jsou mírně teplé a jsou charakteristické teplým, mírně suchým létem a krátkou, slabě teplou zimou s nepřiliš častými sněhovými srážkami.¹³

2.2 CHKO Blaník

Nejvýznamnější částí kraje blanických rytířů je chráněná krajinná oblast Blaník, která se nachází jižně od města Vlašim ve Středočeské vrchovině. Jde o jednu z nejmenších a zároveň nejmladších chráněných oblastí v České republice. Chráněná oblast byla zřízena díky výnosu českého ministerstva kultury z 29. 12. 1981 a její rozloha činí přibližně 40 km². Její hranice vedou v blízkosti Velkého Blaníku, a to přes obce Libouň, Velíš, Ostrov, Kondrac, Loužek u Vracovic, Načeradec, Hrajovice a Laby. CHKO Blaník představuje typickou středočeskou krajinu, ve které jsou přírodní podmínky v souladu s činností člověka. I přes to, že se v oblasti nachází vrcholy s absolutně větší nadmořskou výškou, než je zmíněný Velký Blaník, jsou Blaníky převládající dominantou díky svému výškovému rozdílu dosahující 200 – 250 m. Nejvyšším bodem oblasti je tedy Velký Blaník s výškou 638 m n. m., který tvoří dvojvrší s Malým Blaníkem (576 m n. m.). Často se k nim přidružuje také Krasovická hůra, s nadmořskou výškou 487 m a Křížovská hůra (580 m n. m.), které od Blaníků odděluje údolí kolem potoka Brodce.

Důvodem vyhlášení CHKO Blaník je především zachování a ochrana krajiny středních Čech kolem Blaníku. Nejvyšší podíl rozlohy CHKO Blaník mají lesy a to více než z 1/3 s převahou smrků a borovic. Původní skladbu lesů tvořily především bučiny, které se dochovaly jen v malé míře a můžeme je pozorovat převážně na vrcholu Velkého Blaníku a Hřívý (519 m n. m.). Hlavní úlohou ochrany přírody jsou zvláště břehové porosty, podmáčené louky a mokřady s výskytem vzácných druhů rostlin. Nalezneme zde například cenný prstnatec májový. Z živočichů můžeme v CHKO spatřit i výra velkého.¹⁴

¹³ PETRÁŇ, Josef a kol. *Benešovsko - Podblanicko*. I. vyd. Praha: Tisková, ediční a propagační služba, 1985, s. 23–24.

¹⁴ FRIČ, Dušan. *Podblanicko*. I. vyd. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1990, s. 21–22.

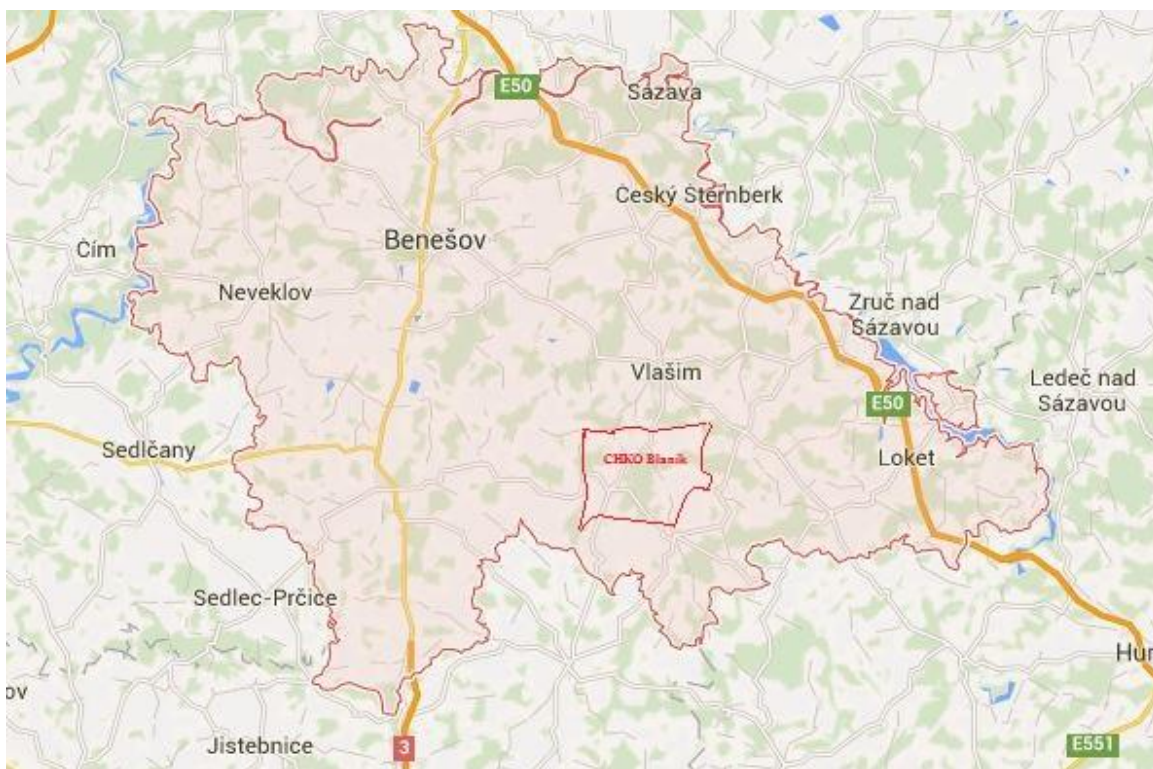
2.2.1 Správa CHKO Blaník

Péči a ochranu přírody v CHKO Blaník zajišťuje Správa CHKO Blaník. Její péče spočívá především v podporování akcí, které záměrně prospívají přírodě a zlepšují tak podmínky pro život chráněných druhů rostlin a živočichů. V CHKO Blaník jsou vyhlášena maloplošná zvláště chráněná území, kterých tu napočítáme celkem 5. Na těchto územích Správa CHKO Blaník napomáhá účelným způsobům hospodaření, například výsadbou listnatých stromů nebo sekáním luk. Správa také zabezpečuje péči o památné stromy, kterých je v CHKO Blaník vyhlášeno 26. Monitoruje jejich stav a obstarává příspěvky na údržbu stromů. Pro veřejnost zajišťuje přednášky, především na školách, tematicky zaměřené vycházky a výstavy, ale také průvodcovskou činnost pro školní výlety a exkurze. Pro čtenáře vydává různé informační letáky, pohledy a brožury.¹⁵

V roce 2015 realizovala Správa CHKO Blaník celkem čtyři exkurze, kterých se zúčastnilo 100 návštěvníků a šest přednášek s účastí 265 osob, což není tak mnoho. V listopadu 2015 například pořádala přednášku na téma Ochrana přírody na mapách (aneb pohledy shůry i zblízka na přírodní rezervace) na vlašimském Gymnáziu při příležitosti mezinárodního dne GISDAY. Studenti se seznámili s moderními přístupy k ochraně přírody, které jsou založeny na geografických informačních systémech. Správa spolupracovala také s krajským střediskem environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty – s Podblanickým ekocentrem ČSOP Vlašim. Správa CHKO Blaník připravovala expoziční část Domu přírody Blaníku, který je otevřen od července 2015, jehož investorem a provozovatelem je právě Podblanické ekocentrum. Správa se mimo jiné podílí i na projektu Geoparku Kraj blanických rytířů a na udílení regionální značky KRAJ BLANICKÝCH RYTÍŘŮ regionální produkt®. Pro žáky středních škol připravilo Podblanické ekocentrum spolu se Správou CHKO Blaník krajské kolo Ekologické olympiády, které se uskutečnilo v září 2015 ve Vlašimi.¹⁶

¹⁵ *Správa CHKO Blaník* [online]. Činnost Správy CHKO Blaník, © 2016 AOPK ČR [cit. 21.11.2015]. Dostupné z: <http://blanik.ochranaprirody.cz/cinnost-spravy/ochrana-prirody/>

¹⁶ HANEL, Lubomír, KLAUDYS, Martin, KRÍŽOVÁ, Ivana. Činnost Správy CHKO Blaník v roce 2015. *Pod Blaníkem*. 2015, v tisku.

Obrázek č. 2: CHKO Blaník v rámci okresu Benešov (zdroj: <https://www.google.cz/maps/>)

2.3 Přírodní rezervace

V rámci CHKO Blaník byly v letech 1992 a 1993 vyhlášeny celkem tři přírodní rezervace.

2.3.1 Přírodní rezervace Velký Blaník

Byla vyhlášena na Velkém Blaníku díky přirozené skladbě lesa, převážně bukového, s rozšířenými skalními výchozy. Plocha rezervace zahrnuje i tzv. „Slepičí skálu“ a činí přibližně 84 hektarů, vstoupila v platnost v roce 1992 za pomoci Správy CHKO Blaník. Balvanitý půdní povrch skýtá typický bylinný podrost pro bikové bučiny. Rezervace je velmi významná pro výskyt řady chráněných a cenných druhů zvířat. Vyskytují se tu například výr velký či jestřáb lesní, velké zastoupení mají v rezervaci pavouci, kterých se zde objevuje až přes 200 druhů.¹⁷ Květena v rezervaci není příliš zastoupena, jelikož se nachází na minerálně chudých horninách. Na vlhčích místech můžeme zpozorovat květnaté bučiny, lípy, jilm či habr. Stáří bukových porostů se odhaduje na 160 a více let. Ze zvláštních druhů rostlin lze spatřit na Velkém Blaníku vraní oko čtyřlísté nebo věsenku nachovou. Na jižním úbočí hory se nachází geologicky zajímavá skalní mísa, tzv. „Čertovo kopyto“. Rezervace je hojně

¹⁷ KOVAŘÍK, Václav a PEŠOUT, Pavel. *100 let ochrany přírody a krajiny na Podblanicku*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, Muzeum okresu Benešov, 2000, s. 86.

navštěvovaná turisty, především díky pověsti o blanických rytířích, která našla uplatnění nejen v literatuře, ale také v hudbě a výtvarném umění. Pro návštěvníky je také zajímavá dřevěná rozhledna na vrcholu hory, ze které je nádherný výhled do dalekého okolí.¹⁸

Z dřevěné rozhledny je možné spatřit nejen města a vesnice v blízkém okolí hory Blaník, tedy Vlašimsko, ale také Votice a její okolí, Mladou Vožici v Jihočeském kraji či například Českomoravskou vrchovinu. Pokud je příznivá viditelnost, je možné vidět na jihu Čech i Šumavu a Novohradské hory. Na severu lze zpozorovat i okraj Prahy a věž pražské Svatovítské katedrály.¹⁹

2.3.2 Přírodní rezervace Malý Blaník

Území Malého Blaníku je svým charakterem do značné míry podobné PR Velký Blaník. Opět zde nalezneme bukové lesy s převahou skalních výchozů. Rezervace nacházející se na ploše 12,71 hektarů byla vyhlášena v roce 1992. Na vrcholu přírodní rezervace se nachází historicky výjimečná zřícenina poutní kaple svaté Máří Magdaleny z 18. století. Výskyt rostlin a živočichů je obdobný jako na Velkém Blaníku.

2.3.3 Přírodní rezervace Podlesí u Býkovic

Významnou mokřadní lokalitou na území CHKO Blaník je přírodní rezervace Podlesí. Přírodní rezervace zahrnuje rašelinné louky v oblasti Býkovického potoka a Velký a Malý Býkovický rybník (místními nazývané též Jordán a Jordánek). Správa CHKO Blaník vyhlásila tuto rezervaci v roce 1993 a její plocha činí 9,82 hektarů. Podnětem pro zřízení rezervace je ochrana rašelinné louky s ohroženými a chráněnými druhy rostlin, kupříkladu rosnatka okrouhlostá, prstnatec májový nebo vachta trojlístá.²⁰ V loukách a rybnících sídlí mnoho druhů hmyzu a množství vzácných brouků – nosatců, drabčků a tesaříků. Významný je také výskyt vážky jasnoskvrnné a z řad obojživelníků tu najdeme skokana zeleného a blatnici skvrnitou. Orobincové porosty v okolí rybníků lákají mnoho vodních ptáků, každoročně zde hnízdí například moták pochop. Mokřadní louky jsou koseny ručně v pravidelných

¹⁸ PR Velký Blaník [online]. Správa CHKO Blaník, © 2016 AOPK ČR [cit. 21.11.2015]. Dostupné z: <http://blanik.ochranaprirody.cz/cinnost-spravy/ochrana-prirody/pr-velky-blanik/>

¹⁹ Rozhledna Velký Blaník u Vlašimi [online]. PetrKohl © 2006-2016 [cit. 21.03.2016]. Dostupné z: <http://rozhledny.kohl.cz/rozhledna-velky-blanik-u-vlasimi>

²⁰ KOVAŘÍK, Václav a PEŠOUT, Pavel. *100 let ochrany přírody a krajiny na Podblanicku*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, Muzeum okresu Benešov, 2000, s. 86.

intervalech a také na nich byly vybudovány mělké tůně. Velký Býkovický rybník mimo jiné slouží k chovu ryb.²¹

2.4 Přírodní památky

V CHKO Blaník se nachází přírodní památka Částrovické rybníky a přírodní památka Rybník Louňov. PP Částrovické rybníky je významnou mokřadní lokalitou, která se stává ze tří menších rybníků a mokřadních luk v mělkém údolí na Částrovickém potoce. Povrch luk tvoří jílovitá půda, místy se zrašeliněnou vrstvou. V prameništích rašelinných luk se vyskytují vzácné druhy rostlin a živočichů. Z rostlin jmenuji chráněné druhy jako například prstnatec májový, vachta trojlistá, violka bahenní a suchopýr úzkolistý. Z bezobratlých živočichů se zde vyskytuje rak bahenní, čolek obecný či skokan hnědý, z plazů užovka obojková.²² Přírodní památka Rybník Louňov se nachází v katastrálním území obce Načeradec. Jde o vodní společenstva s přítomností cenných a chráněných druhů rostlin a živočichů. V okolí rybníka se vyskytuje pás keřových vrb a olší, silně ohroženou rostlinou je ostřice plstnatoplodá. Z bezobratlých živočichů tu přebývá silně ohrožená škeble rybníčná a skokan zelený. Rybník se užívá převážně k chovu ryb, ale používá se i pro myslivecké účely k vypouštění divokých kachen.²³

2.5 Památné stromy v CHKO Blaník

Na území je dosud vyhlášeno 26 památných stromů, jejichž obstarávání zajišťuje Správa CHKO Blaník. Popíšu jen ty nejvýznamnější, které se nachází v blízkosti Velkého Blaníku. Za zmínku určitě stojí lípa srdčitá u statku v Olešné, jejíž stáří se odhaduje až na 400 let. Další významná lokalita lípy srdčité a lípy velkolisté je v blízkosti románské rotundy v obci Libouň. Stáří těchto lip se odhaduje zhruba na 250-300 let. Dalším památným stromem je dub letní na hrázi u rybníka Louňov, jehož obvod kmene měří cca 400 cm a stáří se posuzuje na 250 let. Velmi významným je také smrk ztepilý zvaný „Velký Mnich“, který najdeme na vrcholu Malého Blaníku, uprostřed bývalé kaple svaté Máří Magdaleny.²⁴ Legenda o vzniku smrku „Velký Mnich“ říká, že ho na tomto poutním místě zasadil samotářský mnich, který v dávných dobách v kapli pobýval. Jeho účelem bylo, aby smrk kryl

²¹ PR Malý Blaník [online]. Správa CHKO Blaník, © 2016 AOPK ČR [cit. 21.11.2015]. Dostupné z:

<http://blanik.ochranaprirody.cz/cinnost-spravy/ochrana-prirody/pr-podlesi/>

²² PP Částrovické rybníky [online]. Správa CHKO Blaník, © 2016 AOPK ČR [cit. 21.11.2015]. Dostupné z:

<http://blanik.ochranaprirody.cz/cinnost-spravy/ochrana-prirody/pp-castrovicke-rybniky/>

²³ PP Rybník Louňov [online]. Správa CHKO Blaník, © 2016 AOPK ČR [cit. 21.11.2015]. Dostupné z:

<http://blanik.ochranaprirody.cz/cinnost-spravy/ochrana-prirody/pp-rybnik-lounov/>

²⁴ Památné stromy v CHKO Blaník [online]. Správa CHKO Blaník, © 2016 AOPK ČR [cit. 21.11.2015]. Dostupné z:

<http://blanik.ochranaprirody.cz/cinnost-spravy/ochrana-prirody/pamatne-stromy-v-chko-blanik/>

kapli před deštěm. Dnes můžeme vidět, že smrk opravdu tvoří jakousi střechu nad zříceninou kaple sv. Máří Magdaleny.²⁵ Nejvýznamnějším stromořadím je 7 rovnoběžných řad lípy malolisté u Lorety na Spáleném vrchu poblíž Vlašimi. Počet lip, kterých tu můžeme napočítat, směřuje až k číslu 90.²⁶ Dominantu na Podblanicku tvoří dva sekvojovce obrovské nacházející se v zámeckém parku v obci Ratměřice. Výška těchto stromů dosahuje cca 45 metrů a stáří se odhaduje kolem 150 let. Stromy pochází ze Sierra Nevady z Kalifornie a jsou největšími v České republice.²⁷

Za pozornost stojí příběh památného „Žižkova dubu“, který se nachází u bývalé kovárny zámku Konopiště nedaleko Benešova. Patří k největším dubům na Podblanicku, ale je již docela zahynulý a postupem času trouchniví. Dub náleží k významným památným stromům v České republice. Jméno slavného husitského vojevůdce tento dub nabyl díky vypravování, že pod ním kdysi sám Jan Žižka z Trocnova tábořil. Vypráví se, že měl Žižka pod velikým dubem svůj vlastní stan. Pověst přesně neříká, jestli to bylo kolem roku 1443, kdy se na zámku Konopišti vyjednával mír mezi Pražany a Táboři, anebo ještě dřív, když husité se svým vůdcem chtěli zámek dobýt. Ale dle údajů katechety v Benešově pověst vypráví, že Žižka měl pod dubem svůj stan právě tehdy, když napadl samotné Konopiště. Kovář, který zde pobýval, si prý v pozdějších letech dokonce v dutině stromu udělal chlívek pro svoji kozu.²⁸ Písemnosti uvádějí, že obvod „Žižkova dubu“ v roce 1913 činil 780 centimetrů. Dnes už se u parku Nad Starou kovárnou nachází pouze torzo památného dubu. Poslední větev se zlomila v 80. letech 20. století. Zbylý kmen je dnes vysoký asi 3 metry a jeho obvod čítá 887 centimetrů. Kmen je navrchu zastřešen plechovou stříškou a dutiny má vyzděné.²⁹

²⁵ KOVAŘÍK, Václav; PEŠOUT, Pavel a ZELENÝ Václav. *Zámecké parky a památné stromy Podblanicka*. I. vyd. Český svaz ochránců přírody Vlašim, 1996, s. 108.

²⁶ KOVAŘÍK, Václav a PEŠOUT, Pavel. *100 let ochrany přírody a krajiny na Podblanicku*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, Muzeum okresu Benešov, 2000, s. 19.

²⁷ *Obec Ratměřice* [online]. Kraj blanických rytířů, © 2015 blanicti-rytiri.cz [cit. 21.11.2015]. Dostupné z: <http://www.blanicti-rytiri.cz/cs/ratmerice>

²⁸ KOVAŘÍK, Václav; PEŠOUT, Pavel a ZELENÝ Václav. *Zámecké parky a památné stromy Podblanicka*. I. vyd. Český svaz ochránců přírody Vlašim, 1996, s. 108.

²⁹ Tamtéž s. 34.

3 Historie Podblanicka

3.1 Počátky osídlování

3.1.1 Prehistorie

Oblast Podblanicka byla pro nepříznivé podmínky osídlována poměrně pozdě. Bariérou pro případné pronikání obyvatel ze středu Čech byla řeka Sázava a její pahorkovitý terén s hlubokými lesy a mnohými bažinami. Ke zlepšení klimatického podnebí docházelo až v 11. a 12. století, kdy také došlo k proměnám zemědělské výroby a rozmachu středověkého hospodářství. Počátkem 13. století vysoké srážky přivodily vodní záplavy. To bylo příčinou stěhování obyvatel ze zamokřených nížin do zalesněných míst. Dle nálezů se můžeme domnívat, že už dříve v lesnatých končinách oblasti Podblanicka pobývali nám etnicky neznámí lovci. Z objevů jmenují například sekeromlaty z mladší doby kamenné, nalezeny v Trhovém Štěpánově a sekery z mohylové kultury vypátrány u Chotýšan a Křešic.

Samotný vrch Velkého Blaníku byl významným halštatsko-laténským hradištěm, které bylo opevněno silnými kamennými valy. Místo je zároveň nalezištěm mnoha keramických nádob a byly zde objeveny i stopy chat a žárových hrobů. Z doby římské nebyly učiněny žádné nálezy, vědci se proto domnívají, že byla oblast zjevně opuštěna. V 8. – 11. století se na Podblanicku střetávaly kmeny severovýchodních Zličanů a Doudlebů z jihu. Hranici tvořila řeka Sázava, podél které vedla spojovací cesta, na níž dnes leží obec Libež. V těchto místech bylo také nalezeno kostrové pohřebiště a nádoby dokládající styk těchto kultur.³⁰ Šlo o keramické pozůstatky čtyř nádob, které byly zdobeny vlnovkami typickými pro slovanskou kulturu. Nesourodost nádob dokládalo, že nádoby patrně pocházejí z různých období. Všechny nalezené nádoby byly typu jihočeského, avšak jedna připomínala spíše pražský typ. Vědci v této souvislosti uvažují o 7. – 8. století a o pronikání jihočeských vlivů na sever.³¹ Roku 995, po pádu Slavníkovců, náleželo Posázaví pod moc českých knížat a počalo budování místních hradisek. Na Podblanicku je nejmladším hradiskem přemyslovský Hrádek u Vlašimi. Nálezy mladohradištní keramiky pochází z Drahňovic a Ostředka.

³⁰ FRIČ, Dušan. *Podblanicko*. I. vyd. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1990, s. 32–33.

³¹ POUZAR, Jaroslav. *Podblanickou minulostí. Kapitoly z historie Vlašimi a okolí*. I. vyd. Praha: VIDA – nakladatelství a vydavatelství, 1996, s. 15.

3.1.2 Období vrcholného středověku

V polovině 12. století docházelo k osídlování míst kolem toku řeky Chotýšanky až k Psárům. Menší sídla vznikla například v okolí Jankova a Načeradce. Kolem roku 1149 vznikl v Louňovicích pod Bláníkem ženský premonstrátský klášter.³² Klášter byl založen mnichem Jindřichem jako protějšek mužského premonstrátského kláštera na Želivi. V den sv. Jiří, 23. 4. 1420 byl však zbořen a vypálen husity. Zdi byly tak rozbořeny, že se dodnes zachovala pouze jen část masivního zdiva z lomového kamene. Tento klášter se stal také předlohou Jiráskova románu *Proti všem*.³³ Před louňovickým klášterem stával toho času farní kostel sv. Václava. Ten byl však poničený spolu s klášterem a na jeho místě byl postaven nový skromnější kostel.³⁴ V obměněné podobě se tedy dochoval dodnes původně gotický kostel Nanebevzetí Panny Marie. Ve druhé polovině 17. století získal prvky baroka, byl zaklenut a doplněn kryptou. Díky archeologickým výzkumům byl také objeven bývalý zlatorudný mlýn, který svědčí o středověkém dolování zlata v okolí Louňovic.³⁵ Domnívám se, že šlo o dolování zlata z blízkého zlatonosného vrchu Roudný, o kterém pojednávám v kapitole Zlatodůl Roudný.

Tehdejší kultura románského slohu se odrazila i v některých stavbách v okolí. Ve 12. století vznikla například románská rotunda v Libouni a Pravoníně nebo románská architektura průčelí kostela v Kondraci. Dalším vývojem byla feudální doba, která oblasti přispěla opevněnými sídly, hrady a tržními městečky. Na severu Podblanicka reprezentoval feudály rod Divišoviců. Petr Diviš se pojmenoval podle svého sídla, které založil, Divišova. Jeho syn Zdeslav nechal postavit na strmé skále nad řekou Sázavou, nedaleko Divišova, kolem roku 1242 hrad Šternberk. Jeho název vznikl podle hvězdy ze znaku rodného sídla. Německy Stern znamená hvězda a Berg se překládá jako hora nebo kopec.

Vznik tržního města Vlašim souvisí s rodem Janoviců, kteří se stěhovali z rodných Vrchotových Janovic a na návrší nad řekou Blanici založili hrad Vlašim. K roku 1318 se jako nejstarší předek rodu zmiňuje Hynek z Vlašimi. Kolem roku 1363 zde pobýval rod zvaný z Jenštejna nebo také z Vlašimi, jehož nejvýznamnější osobností byl pražský arcibiskup Jan Očko z Vlašimi, známý jako rádce císaře Karla IV. První školní zařízení se upomíná již v roce 1394. Za zmínku také stojí rod jihočeských Vítkovců, kteří ovlivnili tuto oblast. Například díky pánům z Landštejna, z rodu Vítkovců, došlo ve 13. století ke vzniku města

³² FRIČ, Dušan. *Podblanicko*. I. vyd. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1990, s. 33–35.

³³ Tamtéž s. 123–124.

³⁴ TICHÝ, Václav. *Blaník a Louňovice pod Bláníkem ve vzpomínkách*. I. vyd. Praha, 2009, s. 132–134.

³⁵ *Louňovice pod Bláníkem* [online]. Historie, 2006–2012 [cit. 22.03.2016]. Dostupné z: <http://www.lounovicepodblanikem.cz/historie-fakta.php?ctg=9>

Kamberk. Tvrz Jemniště, na které dnes stojí významný český zámek, patřila ve 14. století rodu pánů z Cimburka. Koncem 14. století se na Podblanicku objevilo lapkovství. Přispělo k tomu třídní a sociální napětí, které v kraji vládlo. Kupci a zámožní pánové byli přepadáváni lapky a rytíři, jejich úkryt byl znám například v dřívější tvrzi Hvozlici u Popovic.³⁶

3.2 Období husitské

Počátky husitství v českých zemích se také podepsaly na naší oblasti. Nejznámějším nepřítelem husitství byl Petr ze Šternberka. Byl odpůrcem Husova učení a dokonce se stal členem družiny hlavního žalobce Jana Husa v kostnickém koncilu. Roku 1419 spolu s Janem z Chotěmic napadl u Nahorub poutníky ze Sezimova Ústí. Zúčastnil se také bitvy u Sudoměře roku 1420 a spolu s ním i Mikeš Divůček z Jemniště, tehdy však oslavoval vítězství Jan Žižka. Na jaře téhož roku například husité vypálili a zbořili ženský premonstrátský klášter v Louňovicích pod Blaníkem. Podblanicko však strádalo i dalšími bojovými akcemi. V roce 1467 došlo k bitvě mezi Zdeňkem Konopišťským ze Šternberka a panovníkem Jiřím z Poděbrad. Hrad Český Šternberk byl ostřelován panovnickým vojskem a následně také pokořen. Válku přirozeně nejhůře snášeli poddaní. Hrad padl do cizích rukou a to až do roku 1479. Teprve koncem 15. století došlo v kraji k poklidnějšímu vývoji. Začali se zde stavět pozdně feudální velkostatky, kupříkladu Vlašim a dále sekularizované církevní statky v Louňovicích pod Blaníkem či Trhovém Štěpánově. V těchto letech se také začala rozšiřovat řemeslná výroba a obchod, podporován tržními privilegii, a to hlavně v poddanských městečkách. Například tržní město Vlašim získalo toto privilegium v roce 1488, Trhový Štěpánov až roku 1541. Jistým důkazem o bohatství tehdejší Vlašimi svědčí odkoupení statku Hrádek se vsí Ctiboří (r. 1547) od trčkovské vrchnosti.

Postupem času docházelo ke vzpourám a povstáním ze strany poddaných, a to především kvůli uceleným panským državám, které připoutávaly prostý lid k půdě. Jedním z prvních odporů došlo v Trhovém Štěpánově, když Pavel Malovec, držitel statku od roku 1553, odňal poddaným pivovar a upíral jim tak právo vařit pivo.³⁷

3.3 Doba třicetileté války

V letech 1618–1620, při povstání českých stavů, se k protihabsburské straně přidalo několik majitelů panství na Podblanicku. Patřil k nim Jan Ostrovec z Vlašimi, který podepsal konfederaci korunních zemí a hlasoval na sněmu při volbě krále pro Fridricha Falckého.

³⁶ FRIČ, Dušan. *Podblanicko*. I. vyd. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1990, s. 35–37.

³⁷ Tamtéž s. 37–41.

Po dlouhých třicet let, kdy válka ničila celou střední Evropu, trpěl také lid Podblanicka. Kozácká výprava, uskutečněná polským králem, vypálila v listopadu roku 1620 Poříčí nad Sázavou a Benešov. Téhož roku v prosinci došlo k bitvě v lesích mezi Miličínem, Voticemi, Domašínem a Vlašimí, ve které povstal zničený lid proti vrchnostem. Zbídačený venkovský lid z hladu raboval pánům jejich statky. Mnoho zdejších šlechticů bylo trestáno, ať už pro přímou či nepřímou účast na stavovském povstání. Janu Ostrovcovi z Kralovic změnili hrdelní trest na doživotní žalář. Když byl po dvou letech propuštěn, zjistil, že mu byl odcizen během vezení veškerý jeho majetek. Následovali pobělohorské konfiskace, kdy vykupovali, nutno říci, že za velmi malý peněz, vítězné strany či jiní zájemci, statky odsouzených šlechticů. Koncem třicetileté války se stalo Podblanicko dějištěm válečných akcí. Bylo tomu v době pádu Švédů do Čech kolem roku 1645. Švédské vojsko vedené L. Torstenssonem porazilo 6. března toho roku císařské vojsko u Jankova. Padl tu také polní maršálek Hans Götz. Tento boj měl velký dopad na prostý venkovský lid. Došlo k drancování vesnic, vypalování stavení a odhánění dobytka. O tři roky později, v srpnu 1648, přišli Švédi znovu, tentokrát ve spojitosti s obléháním Prahy. Tehdy ovládli celý kraj až po České Budějovice. Císař a vojáci pobývali na hradě Český Šternberk, odkud podnikali útoky na nepřítel. Ten však činil krutou pomstu na lidech ze šternberského panství. Počet obyvatel tak stále více klesal. Roku 1649 krajem dokonce přešla morová rána, která zanechala spoustu obětí. Velká neúroda, která trvala několik let, byla příčinou hladu a odchodu mnoha obyvatel. Lidé z vesnice opouštěli své statky a pozemky a potulovali se po celé zemi jako chudáci. Zničená města přestala být středisky zemědělského okolí, tudíž poklesl obchod i řemeslo.³⁸

Po skončení třicetileté války došlo k obnovování šlechtického velkostatku. Zhoršilo se právní postavení poddaných a nastolilo se jejich znevolnění. Robotní předpis z roku 1665 z Vlašimi ukazuje, že lidé museli zastávat veškerou práci na velkostatku. Mnoho let trvaly boje mezi vrchností a poddanými. Roku 1738 se poddaní v Kamberku podíleli na robotní stávce, která započala na Jankovsku. Povstání skončilo v roce 1775, kdy bylo před zámek na Konopišti zastřeleno sedm jeho účastníků. Díky události byl vydán nový robotní patent, který ve vysoké míře snížil roboty. V této době poskytovaly stálé příjmy z půdy feudálním statkářům přepychový život. Výnosy jim umožňovaly rozsáhlé přestavby starých sídel či stavbu nových. Kolem roku 1700 bylo přestavěno jižní křídlo vlašimského zámku a později, v roce 1775, rod Auerspergů založil v údolí pod zámek anglický park s romantickými stavbami. Jedním z nově postavených sídel byl zámek Jemniště, zbudován

³⁸ FRIČ, Dušan. *Podblanicko*. I. vyd. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1990, s. 41–45.

roku 1724 jako soubor sedmi samostatných staveb F. M. Kaňkou. Po požáru v roce 1754 byl obnoven a opět upravován. Z roku 1705 pochází barokní zámek v Ratměřicích.

3.4 Rozvoj průmyslu a zrušení nevolnictví

Se změnou výrobních poměrů, koncem 18. století, bylo v našem regionu založeno mnoho textilních podniků. V roce 1798 byla založena Auerspergova manufaktura v Domašíně, která zpracovávala vlnu. Výrobu bavlny měly na starosti Rottenhanovy podniky v Postupicích a v Popovicích, založené 1793 a 1797. Nejmodernější manufakturou se stala postupická přádelna a kartounka. Díky koncentraci manufaktur vzrůstal i počet obyvatel. V Postupicích v roce 1712 činil počet obyvatel 97 a roku 1817 vzrostl až na 738. Podblanicko, které má polohu prakticky ve středu Čech, patřilo k oblastem, kde si český jazyk udržel dobré postavení. Cizím jazykem se od vlády císaře Josefa II. mluvilo jen mezi šlechtici a některými úředníky v městečkách. K růstu národního uvědomění došlo především ve 30. letech 19. století. Vlastenecké nadšení sdílela česká společnost ve Vlašimi, jejímž hlavním organizátorem byl kaplan Antonín N. Vlasák. Tento zástupce vlašimských vlastenců byl také spolužákem K. H. Máchy.

Zrušením nevolnictví, které přinesl rok 1848, rozdělilo Podblanicko větším dílem k okresnímu hejtmanství v Benešově. Většina obcí pak připadla k Vlašimi. V rozkvětu průmyslové revoluce Podblanicko nemělo dostatek surovin a levných dopravních prostředků, jediným zdrojem obživy bylo zemědělství. To však nebylo dostatečně rozvíjeno kvůli nedostatku finančních prostředků. V roce 1858 byla ve Vlašimi založena Občanská záložna, která byla zároveň první v Čechách a pomáhala rolníkům v okolí. Na konci století byl významným místem nerostného bohatství, které zaměstnávalo přes 300 lidí, zlatodůl Roudný. Manufaktury textilu v Postupicích zanikly už v první polovině století. Ze známějších podniků jako poslední zanikla přádelna v Podlesí, a to v roce 1871.³⁹

3.5 Bachův absolutismus a období II. světové války

Následovala doba Bachova absolutismu, hora Blaník se stávala jakýmsi symbolem národa. Karel Villani uspořádal roku 1851 národní pouť na Blaník. Roku 1867, kdy byla vydána prosincová ústava, avšak bez právních požadavků českého lidu, se stala hora Blaník dějištěm politických demonstrací. V květnu 1868 byl z Blaníku odvezen kámen do základů Národního divadla. V létě téhož roku se stal Blaník místem manifestace za české státní právo.

³⁹ FRIČ, Dušan. *Podblanicko*. I. vyd. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1990, s. 45–49.

Konaly se tu velké tábory lidu, jejichž organizátorem byl také mimo jiné vlašimský rodák Antonín N. Vlasák⁴⁰, který byl posléze vyšetřován a potrestán. Ke změně sociálních a ekonomických poměrů nedošlo ani po vzniku Československé republiky. Podblanicko neslo nadále označení chudého zemědělského kraje. Roku 1930 došlo i k pozastavení provozu zlatodolu v Roudném, do té doby nejvíce prosperujícího podniku v okolí. Významným počinem bylo zahájení provozu zbrojařského podniku Sellier a Bellot ve Vlašimi v roce 1936, který se sem přestěhoval z Prahy. Díky němu začala na Podblanicku postupně mizet nezaměstnanost.⁴¹ Počátky Blanických strojíren se datují do roku 1825, kdy francouzský obchodník Louis Sellier se svým společníkem J. N. Nicolasem Bellotem založili kapslovnu v Praze na Žižkově, tehdy ještě na předměstí hlavního města. Postupem času, jak rostla zástavba Prahy, bylo podnik třeba přestěhovat. Právě proto se usídlila ve Vlašimi v areálu bývalé knížecí obory, která byla poničena silným větrem a stala se vhodným objektem pro výstavbu továrny. Zbrojařský podnik počal výrobu širokého sortimentu loveckého a sportovního střeliva. Dnes podnik vlastní nejmodernější vybavení, má dokonce i vývojové středisko a výroba je vysoce automatizovaná. Od 90. let továrna začala vyrábět i balicí techniku.⁴²

Odpor proti okupaci nacistickým vojskem Německa se v oblasti ukázal již v dubnu 1939, kdy došlo v Domašíně k incidentu mezi vojáky a obyvateli. Tehdy byly zastřeleny tři osoby. Plukovník L. Český z Benešova byl hlavní osobností ilegální organizace Obrana národa, která našla své stoupence i ve Vlašimi. V oblasti se schovával i člen ÚV KSČ Jan Zika, který odtud organizoval podzemní odbojové úkoly. Ještě 8. května 1945 trestní oddíl SS usmrtil v Čechticích pět občanů, kteří byli členy Národního výboru. Den na to v ranních hodinách opustili němečtí vojáci Vlašim a odpoledne na území dorazily tanky Rudé armády.

⁴⁰ Antonín Norbert Vlasák (1812 – 1901) byl vlašimský kněz a spisovatel. Založil ve Vlašimi první veřejnou knihovnu, díky které se mohly vzdělávat děti i dospělí. Při studiích filosofie se dokonce setkal s Karlem Hynkem Máchou, dopisoval si s Josefem Kajetánem Tylem a přátelil se s Františkem Palackým. Vlasák celý svůj život cestoval po okolních krajích a zkoumal veškeré starší spisy, které v nich našel. Za svého života sepsal z okolních krajů mnoho pamětí. Jeho životním snem bylo sepsat církevní dějepis celých Čech. „Poznej svou vlast a budeš ji milovat“ bylo mottem, které Antonín N. Vlasák užíval ve svých knihách. Byl také vůdčí osobností opozice proti německým úředníkům. Dokonce na ně skládal i jednoduché parodické písně. Kvůli narážkám na knížete měl také tahanice u soudu. Když se konaly na Blaníku tábory lidu, přišel na Blaník se svými příznivci a na prsou měl trikoloru s nápisem: Tábor lidu na Blaníku. Právě proto byl tehdy vyšetřován u soudu. Ve Vlašimi na Žižkově náměstí byla v roce 1903 zabudována na Vlasákův rodný dům pamětní deska. Dnes ovšem jméno tohoto významného vlašimského rodáka nikomu mnoho neřekne. (zdroj: POUZAR, Jaroslav. *Podblanickou minulostí. Kapitoly z historie Vlašimi a okolí*. I. vyd. Praha: VIDA – nakladatelství a vydavatelství, 1996, s. 74–76.)

⁴¹ FRIČ, Dušan. *Podblanicko*. I. vyd. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1990, s. 50–51.

⁴² Tamtéž s. 141–142.

3.6 Rozvoj v poválečném období

Počala léta poválečné obnovy a výstavby. Podblanicko prošlo velkými změnami. Rok 1949 přinesl založení dvou velkých zemědělských družstev v Pravoníně a Načeradci. Největší přinesl rok 1952, kdy bylo založeno JZD ve Struhařově, které soustředilo 27 družstev. Největším závodem na Podblanicku zůstávala výrobná stělna ve Vlašimi, která od roku 1953 nese název Blanické strojírny. V Divišově byl otevřen podnik na výrobu plochodrážních motocyklů Eso s názvem Jawa.

K pokroku došlo i ve zdravotnictví, kdy mimo Benešova a vzdáleného Tábora, byla otevřena pobočka nemocnice i ve Vlašimi. Za zmínku také stojí Rehabilitační ústav v Kladrubech, založený, původně jako soukromá léčebna kostní tuberkulózy, v roce 1937. Nyní je rehabilitační ústav známý jako odborný léčebný ústav na velmi vysoké úrovni.

Ve Vlašimi přibylo mnoho škol, jako gymnázium a střední průmyslová škola stavební.⁴³ Stavba vlašimského gymnázia započala v roce 1956 v rámci výstavby sídliště Blanických strojíren, dnes Vlašim sever. První školní rok byl zahájen 6. září 1958. Budova stála sedm milionů bez jídelny a tělocvičny, ty byly dostavěny později. Vlašim však toužila po další střední škole, zejména po škole průmyslové. Z Benešova do Vlašimi byla 1. září 1962 přemístěna Střední průmyslová škola stavební.⁴⁴ V 50. letech byl také založen Kulturní dům ve Vlašimi, dnes známý jako Kulturní dům Blaník. V roce 1961 byla vybudována lidová hvězdárna, která je jediná v benešovském okrese. Do východní části Podblanicka vnesla velký význam také vodní nádrž Švihov zbudovaná na řece Želivce.⁴⁵

⁴³ FRIČ, Dušan. *Podblanicko*. I. vyd. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1990, s. 51–53.

⁴⁴ POUZAR, Jaroslav. *Podblanickou minulostí, díl II. Kapitoly z historie Vlašimi a okolí*. I. vyd. Praha: VIDA – nakladatelství a vydavatelství, 2004, s. 97.

⁴⁵ FRIČ, Dušan. *Podblanicko*. I. vyd. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1990, s. 53.

4 Nejvýznamnější kulturní památky a místa na Podblanicku

Celá oblast Podblanicka skýtá mnoho kulturních a významných památek, které určitě stojí za zmínku. Jmenuji ty nejznámější, ale i takové, které jsou turisty mnohdy opomíjeny a mnozí místní obyvatelé ani netuší, že se v oblasti Podblanicka tyto skvosty nacházejí.

4.1 Hrad Český Šternberk

Významný raně gotický hrad Český Šternberk byl založen na vysokém skalnatém útvaru nad řekou Sázavou mezi roky 1241 – 1242. Pojmenován je podle erbu, osmicípé zlaté hvězdy, svého zakladatele Zdeslava z rodu Divišovců, později pána ze Sternberga. Je zajímavé, že v držení rodu Sternbergů je již po celých osm století. Díky vyhrané bitvě u Olomouce roku 1253, za vlády Přemysla Otakara II., mohl Zdeslav za odměnu založit i druhý gotický hrad Šternberk. Ten můžeme najít na severní Moravě.

V době husitství zůstal tento hrad nedobyt, to se však změnilo roku 1467. Toho roku Zdeněk ze Sternberga, zvaný Konopištský, přítel a rádce krále Jiřího z Poděbrad, se postavil proti husitskému králi. Hrad byl obléhán a díky své bojové technice nakonec královo vojsko hrad dobylo. Brzy po zničení hradu však došlo k jeho rekonstrukci, za vlády Petra Holického ze Sternberga a jeho syna Jana, v 15. a raném 16. století. Stavba měla nádech pozdně gotického slohu a soustředila se zejména na lepší zbudování obranného systému. Ten přinesl stavbu mohutné kulaté obranné věže a břitové bašty. Podloží hradu tvořil skalnatý hřeben krytý hlubokými příkopy.

Třicetiletá válka přinesla daleko horší důsledky, které se podepsaly především na obyvatelstvu šternberského panství. V dobách selského povstání od roku 1627 byl hrad rabován. Největší oběti přineslo švédské válečné tažení roku 1648, kdy Švédové nedobyli pevný hrad a mstili se tak na podhradních vesnicích a obyvatelstvu. Mnoho statků bylo vypáleno a ze šternberských poddaných zbyla po válce sotva třetina.⁴⁶

V 60. letech 17. století Václav Jiří Holický ze Sternberga, tehdejší majitel panství, počal rozsáhlou přestavbu hradních interiérů. K rekonstrukci si přizval milánského štukatéra Carla Brentana, který vyzdobil stěny a stropy místností dekorativní ornamentikou ve slohu raného baroka. Roku 1712 skončila rodová větev Holických ze Sternberga a nastalo období sto třiceti let, kdy se na hradě vystříдалa mladá zahraniční šlechta. Až roku 1841 se hrad dostal opět do vlastnictví původního rodu, učinil tak koupí Zdeněk hrabě Sternberg, z větve

⁴⁶ *Hrad Český Šternberk* [online]. Historie [cit. 05.01.2016]. Dostupné z: <http://www.hradceskystemberk.cz/historiehrad.html>

konopišťské. Během 18. století došlo ke zbudování dvoukřídlého tzv. malého zámku a vybudování vyhlídkové terasy kolem jižní věže. Rok 1829 přinesl výstavbu kamenného mostu přes jižní obranný příkop. Okolí hradu kráší sochy z labského pískovce sv. Františka Xaverského, sv. Prokopa, pokládaného za patrona Posázaví a sv. Vendelína.

Do počátku 20. století byl hrad zcela neobydlen. Ke změně došlo až za vlády Jiřího hraběte Sternberga, kdy byl interiér patřičně upraven a hrad se tak stal trvale obyvatelným. Byl zaveden vodovod, elektrické osvětlení a místnosti se pomalu začaly plnit stylovým nábytkem a sbírkami artefaktů. Během druhé světové války byl Šternberkům majetek odebrán a na jejím konci znovu navrácen. V roce 1949 však došlo k jeho opětovnému vyvlastnění k majetku československého státu. Tehdejší majitel Jiří Sternberg byl jmenován správcem státního hradu. Roku 1992, v rámci zákonných majetkových restitucí, jeho syn Zdeněk Sternberg získal po právu hrad zpět.⁴⁷

Obrázek č. 3: Hrad Český Šternberk (zdroj: <http://www.hradceskysternberk.cz/>)

4.2 Zámek Jemniště

Většina místních obyvatel patrně zná skvostný barokní zámek Jemniště. Málokdo však ví, že se v Jemništi nalézá ještě jedno panské sídlo, tzv. Starý zámek. Patrová budova ve tvaru čtverce s uzavřeným dvorem sloužila původně jako vodní tvrz. Prvními vlastníky jsou ze 14. století zmiňováni páni z Cimburka. Bernard z Cimburka jako vlastník z období let

⁴⁷ *Hrad Český Šternberk* [online]. Historie [cit. 05.01.2016]. Dostupné z: <http://www.hradceskysternberk.cz/historiehrad.html>

1381 – 1387 a poté od roku 1397 jeho bratři Jan a Mikeš. Ti pracovali ve službách krále Václava IV. Kupříkladu Mikeš z Cimburka pracoval jako královský úředník a později jako hofmistr královského dvora nebo mincmistr v Kutné Hoře. V 15. století se na panství měnilo mnoho majitelů. K roku 1406 je majitelem doložen Petr z Jemniště, v pozdějších letech třeba Tomáš kantor Vyšehradský, bratři Ondřej a Jakub Divůčkové nebo Slavomír z Březí (od roku 1460). Během 16. století se stali vlastníky páni z rodu Kamberských z Kamberka. Koupí z roku 1666 získávají Jemniště manželé Malovcovi. Osamělá vdova Eva Františka Malovcová však celé panství v roce 1679 prodává Anně Johance a Norbertovi Adolfovi Miserone z Lissonu. Tento nám neznámý rod byl považován za jedny z nejlepších brusičů drahokamů. Jako dvorní brusiči sloužili například u dvora císaře Rudolfa II. Majiteli ale nezůstávají dlouho, v roce 1699 panství kupuje Ferdinand František z Říčan. Od něho 4. února 1717 kupuje celou tvrz a panství František Adam hrabě z Trauttmansdorffu, jeho starý rod je původem ze Štýrska a jeho matka pocházela z rodu Šternberků. František Adam nechal vybudovat tvrz ve slohu baroka a interiéry přestavěl dobovým malovaným nábytkem. Starý zámek však dlouho nevyužíval, jelikož nechal v roce 1724 na nedalekém kopci vybudovat nový zámek.⁴⁸

Obrázek č. 4: Starý zámek v Jemništi (zdroj: <https://geolocation.ws/v/P/23203845/jemnit-star-zmek/en?mobile=1>)

Výstavba nového zámku byla velice rychlá, v říjnu roku 1725 byla stavba zcela dokončena. Architektem se stal František Maxmilián Kaňka.⁴⁹ Mimo něj se na stavbě zámku podíleli i známí čeští barokní umělci jako byl Václav Vavřinec Reiner nebo Matyáš Bernard Braun. Od Václava Vavřince Reinerera najdeme například v kapli sv. Josefa ojedinelou

⁴⁸ ZEMEK, Václav. *Opomíjená místa na Podblanicku II*. Vlašim: Český svaz ochránců přírody, 02/09 základní organizace Vlašim, 2009, s. 10–11.

⁴⁹ *Zámek Jemniště* [online]. Historie zámku Jemniště © 2013 [cit. 06.01.2016]. Dostupné z: <http://www.jemniste.cz/historie-zamku/>

nástropní fresku. Druhý z umělců se zčásti zasloužil a zhotovení sousoší Sv. Kalvárie, které najdeme na hlavním oltáři zámecké kaple.⁵⁰ V roce 1754 došlo k velkému požáru a téměř celý zámek vyhořel až na zámeckou kapli sv. Josefa. Hrabě z Trauttmansdorffu poté nechal celý objekt zrekonstruovat a vnitřek vybavit. Nově byl postaven průčelní štít s trauttmansdorffským erbem a ozdobou zámku se staly sochy Lazara Widmana. Po stranách zámku byly postaveny přízemní budovy, které sloužily jako stáje a kolny. Tyto budovy se pojí se zámkem samotným a tvoří s ním pravý úhel. Prostor mezi nimi vytvořil tzv. čestný dvůr, kam přijížděly kočáry s nejvýznamnějšími hosty. Zadní průčelí zámku, za dob F. A. Trauttmansdorffa, směřovalo do francouzského parku. Typické zde byly geometrické linie, sochy a fontány. Sloužil především k zahradním slavnostem, proto zde byly zbudovány i dva zahradní pavilony.

Přelom 18. a 19. století však přinesl změnu, barokní francouzská zahrada byla proměněna v anglický park.⁵¹ Celý zámecký park se rozprostírá na ploše o rozloze cca 12 hektarů.⁵² Z barokního parku zůstal pouze upravený čestný dvůr a libosad při pravé straně zámku. Hrabě Trauttmansdorff po sobě neponechal žádného potomka a tak zámek odkázal svému příbuznému Josefu Václavu Trauttmansdorffovi. Ten však také brzy zemřel a Jemniště se ocitlo v rukách vdovy Gabriely, rozené Czerninové. V roce 1773 pojala za manžela vysokého zemského úředníka hraběte Jindřicha Františka Rottenhana. Díky jeho přádelně a manufaktuře na výrobu bavlny v nedalekých Postupicích se stalo Jemniště významným střediskem průmyslu v habsburské monarchii.

Ve století devatenáctém se na zámku Jemniště vystřídalo mnoho majitelů. V roce 1868 se stal, díky koupi od knížete Windische-Graetze, majitelem celého panství Zdeněk hrabě Sternberg, který vlastnil nedaleký hrad a panství Český Šternberk. Hrabě Sternberg chtěl zakoupit i zámek Konopiště, který prý kdysi patřil rodu Šternberků. Tehdy však princ František Eugen Lobkowicz prodal zámek Konopiště arcivévodovi Františkovi Ferdinandu d'Este. Po smrti hraběte Sternberga se stal majitelem Jemniště jeho druhorozený syn Filip Sternberg. Ten spolu s Karolinou hraběnkou z Thurnu a Valsassiny učinili na zámku nezbytné úpravy. Po smrti rodičů a tří sourozenců se stala majitelkou panství nejmladší dcera Terezie zvaná Sita. Roku 1927 se stala manželkou Františka hraběte Mensdorff-Pouilly a spolu s ním vlastnila zámek Jemniště až do roku 1943. Jelikož manželé Mensdorffovi odmítli přistoupit k německé národnosti, byli perzekuováni. Majitelem panství se jako říšský občan stal Oskar

⁵⁰ ŘEZNÍČEK, Jaroslav a FIALA, Milan. *Zámky*. I. vyd. Trutnov: Altair, 2001, s. 46.

⁵¹ *Zámek Jemniště* [online]. Historie zámku Jemniště © 2013 [cit. 06.01.2016]. Dostupné z: <http://www.jemmiste.cz/historie-zamku/>

⁵² ŘEZNÍČEK, Jaroslav a FIALA, Milan. *Zámky*. I. vyd. Trutnov: Altair, 2001, s. 46.

Daněk von Esse z panství Tloskov na Neveklovsku. Hraběnka Terezie se spolu s manželem musela narychlo odstěhovat. Podařilo se jim však zachránit část svého majetku, který převezli na Český Šternberk či uschovali v záměcku u Postupic a v postupické faře. Tu později obývali až do konce svého života.

Osvobození Jemniště přišlo na konci války, v květnu 1945, díky sovětskému vojsku z armádní skupiny generála Malinovského. I přes značný nesouhlas majitelů Mensdorffových byl zámek zestátněn. Žádost o restituci majetku byla schválena, manželé se však na zámek už nevrátili. Díky komunistickému režimu byl zámek v roce 1951 opět znárodněn.⁵³ K navrácení majetku rodině Sternbergů došlo v roce 1992, kdy byl potvrzen restituční nárok.⁵⁴ Jelikož neměli manželé Mensdorffovi žádné děti, zdědil zámek Jemniště jejich synovec, Jan Bosko Sternberg. Nynějším majitelem je jeho syn Jiří Sternberg, který spolu se svou rodinou žije na zámku, kde obývají jeho levé křídlo.⁵⁵

Obrázek č. 5: Zámek Jemniště (zdroj:

<http://media1.mistecko.cz/images/media1:50f827f8738d4.jpg/Jemni%C5%A1t%C4%9B.jpg>)

⁵³ *Zámek Jemniště* [online]. Historie zámku Jemniště © 2013 [cit. 06.01.2016]. Dostupné z: <http://www.jemniste.cz/historie-zamku/>

⁵⁴ ŘEZNÍČEK, Jaroslav a FIALA, Milan. *Zámky*. I. vyd. Trutnov: Altair, 2001, s. 46.

⁵⁵ *Zámek Jemniště* [online]. Historie zámku Jemniště © 2013 [cit. 06.01.2016]. Dostupné z: <http://www.jemniste.cz/historie-zamku/>

4.3 Zámek Konopiště

Obrázek č. 6: Zámek Konopiště (zdroj: <http://www.besttour.cz/photos/konopiste-01-1413823607.jpg?1443139212566>)

Mnoho stavebních částí zámku Konopiště ukazuje, že na jeho místě stával kdysi středověký hrad. Založen byl patrně někdy před 700 lety.⁵⁶ První zmínky o jménu Konopiště se nalézají až z roku 1318, kdy Beneš a Tobiáš, synovci významného biskupa Miloty z Dědic, začínají užívat přídomek z Konopiště. Za zakladatele hradu je považován biskup Tobiáš z Benešova. Původní hrad byl vystavěn do podoby francouzského typu. Charakteristické jsou pravidelné válcové věže, které vystupují svou polovinou v průčelích a na nárožích třemi čtvrtinami obvodu z hradního masivu. Věže ve tvaru válce spjaté s hradní zdí tak tvořily užitečný obranný systém hradu.

Posledním majitelem hradu z rodu pánů z Benešova byl pravděpodobně Milotův syn Tobiáš z Benešova. Díky jeho dědictví získal Konopiště příbuzenský rod pánů ze Šternberka. V roce 1327 tehdejší král Jan Lucemburský schválil darování hradu Konopiště a celého panství Zdislavovi ze Šternberka. K celému panství patřil nejen hrad, ale i městečko Benešov a osm okolních vesnic. V majetku rodu Šternberků vydržel hrad následující dvě století. Za krále Karla IV. byl majitelem Zdeněk ze Šternberka. Když byl roku 1394 král Václav IV. zajat a převážen na hrad Wildberg v Rakousích, strávil jednu noc na Konopišti v místnosti v severovýchodní věži. Od té doby se této věži přezdívá „Václavka“. Syn Zdeňka

⁵⁶ ŘEZNÍČEK, Jaroslav a FIALA, Milan. *Zámky*. I. vyd. Trutnov: Altair, 2001, s. 52.

ze Šternberka Petr v roce 1412 spojil Konopiště a Český Šternberk ve svůj majetek. Od roku 1440 měl hrad ve vlastnictví nejproslulejší člen rodu, Zdeněk Konopišťský ze Šternberka. Byl známý pro svou zradu vůči králi. Nejprve se totiž hlásil ke stoupencům krále Jiřího z Poděbrad a byl pověřován nejrůznějšími úkoly, ale v roce 1465 se stal královým nepřítelem. Jeho hrady, mezi nimi i Konopiště, se staly terčí obléhání. Hrad Konopiště se bránil nejdéle, avšak kvůli nedostatku zásob musel hrad po 18 měsících, v prosinci 1468, kapitulovat. Hrad se tak stal majetkem královského rodu, připadl královu synovi Hynkovi, knížeti z Münsterberku. K držení rodu Šternberků se Konopiště vrátilo až po míru olomouckém roku 1479. Tehdejší panovník Vladislav Jagellonský navrátil statky Zdeňka Konopišťského jeho synům Jaroslavu a Zdeslavovi.

Začátkem 16. století není jasné, komu Konopiště náleželo. V roce 1526 je připomínán Jiřík ze Šternberka, ale není známo jeho datum úmrtí ani to, zda po sobě zanechal dědice. Má se za to, že hrad byl v majetku synů Jaroslava Konopišťského ze Šternberka. Nejprve v držení syna Ladislava (+1521), poté následoval syn Jan (+1528). Po něm sídlo zdědili jeho synové Adam a Jaroslav (+1535). Adam, jehož úmrtí je psáno roku 1560, po sobě zanechal čtyři syny – Viléma, Zdeňka, Ladislava a Jana. Konopiště, ke kterému náležely valy, zahrady, cihelna, vápenice, kovárna, mlýn, valcha, brusárna, pivovar, městečko Benešov a 61 vsí připadlo nejmladšímu Janovi. Kolem roku 1569 se začalo vážně uvažovat o prodeji celého sídla. O hrad prý usiloval i někdo z rodu Rožmberků, avšak nakonec se od prodeje odstoupilo.⁵⁷

Dědicem Jana ze Šternberka (+1578) se stal jeho syn Adam (+1587) a poté jeho sestra Alžběta. Ta byla podle všeho poslední z šternberského rodu, kdo byl vlastníkem celého konopišťského panství. Během jejího držení došlo k úpravám komnat v severním paláci, které zdobily diamantové klenby. Díky velkému požáru a nákladům s ním spojeným došlo k úpadku celého panství. Poslední z rodu Šternberků tak panství řádně zadlužila. V roce 1590 ho celé předala svému manželovi Arklebovi z Kunovic a jejich synům. Její muž se ale také dostává do velkých dluhů, a proto Konopiště v roce 1603 prodává Dorotě Hodějovské, rozené Hrzánové z Harasova. O bohatém rytířském rodu Hodějovských z Hodějova se zde mluví v druhé polovině 16. století. Dorota spolu se svým chotěm Přechem Hodějovským vlastnila nejen Konopiště, ale i mnoho statků v okolí jako tvrz Nedvězí, statek Benice či Týnec nad Sázavou. Kvůli značným finančním přebytkům nových majitelů došlo i k částečné úpravě starého gotického hradu. Palác na horním dvoře byl vybaven vnější arkádovou komunikací a místnosti za kaplí opatřeny renesanční klenbou se štukovými ozdobami. Došlo také

⁵⁷ TYWONIAK, Jiří. *Konopiště: Zámek a okolí*. Praha: Středisko st. památkové péče a ochrany přírody Středočes. kraje, 1984, s. 1–8.

na stavbu nové dvoupatrové budovy, kvůli které se musela v severní části zbourat stará ohradní zeď. Úzká vstupní brána byla nahrazena novým širším vstupem a dodnes nad ní najdeme znak rodu Hodějovských. Dle dokumentů byla přestavba prováděna mezi lety 1604 – 1605. Po rozdělení majetku mezi pět synů, bylo v roce 1615 Konopiště spolu s Benešovem přiděleno Přechovi mladšímu.

Páni z rodu Hodějovských však o veškerý svůj majetek přišli po třicetileté válce, v době pobělohorských konfiskací. Je doloženo, že koncem září 1620, během tažení do jižních Čech, na Konopišti krátce setrval král Fridrich Falcký. Konopiště spolu se dvěma třetinami městečka Benešova zakoupil Albrecht z Valdštejna. Známary vojevůdce měl v úmyslu vybudovat na hradě svou základnu, od tohoto činu však upustil a v roce 1623 panství prodává Pavlu Michnovi. Obyvatelstvo zdejšího panství bylo stále více sužováno vojenskými akcemi. Největší ztráty přinesl březen roku 1645, kdy došlo ke známé bitvě u nedalekého Jankova, ve které byl poražen generál Götz a vítězství slavili Švédové, vedeni generálem Torstensonem. O tři roky později vpadli Švédové na naše území znovu a během dvou dnů bylo dobyto dokonce i Konopiště. Následně bylo obsazeno švédskou armádou. Městečko Benešov bylo vypáleno a v kraji nezůstalo mnoho obyvatel. Důsledkem válčení ale i morové nákazy, která se prohnala krajem roku 1649, zůstalo na Konopišťsku mnoho obětí. Celé panství ale i hrad byl ve velmi špatném stavu, dokonce hrozil i pád hlavní věže.⁵⁸

Koupí roku 1673 se stal majitelem Jiří Ludvík ze Sinzendorfu, ne však na dlouho. V roce 1701 se stal majitelem panství František Karel Přehořovský z Kvasejovic, který pocházel z Tábořska. Při jeho držení nebylo Konopiště nijak upravováno a už v roce 1713 musel, kvůli finančnímu úpadku, hrad prodat. V dražbě roku 1716 koupil hrad a s ním celé panství nejvyšší purkrabí v Čechách Jan Josef z Vrtby. Díky němu došlo na Konopišti k mnoha úpravám a z hradní pevnosti se stal krásný zámek. Byla například postavena nová barokní brána s novým příjezdem od východu. Autorem celého projektu se stal proslulý barokní stavitel František Maxmilián Kaňka. U vstupní brány se můžeme setkat se sochami z dílny Matyáše Brauna. Za branou byl tak zbudován nový kamenný most. K největším stavebním úpravám zámku došlo v letech 1745 – 1746 za dědice Františka Václava z Vrtby. Veškeré hradní věže byly sníženy do výšky ostatní stavby. Výjimkou byla pouze rohová věž „Václavka“ a dnes nejvyšší východní věž nad nově zhotoveným vchodem. Byl také zasypán příkop u jižní strany zámku, kde vznikly zahradní terasy. Samozřejmě došlo také k výzdobě interiérů, na kterých se podílel především plzeňský malíř fresek František Julius Lux či sochař

⁵⁸ TYWONIAK, Jiří. *Konopiště: Zámek a okolí*. Praha: Středisko st. památkové péče a ochrany přírody Středočes. kraje, 1984, s. 8–15.

a řezbář Lazar Widmann. Jím byla barokně gotickými oltáři vyzdobena zámecká kaple sv. Jiljí a rokokově dekorovány krby v hlavní jídelně. Syn Františka Václava František Josef zemřel v roce 1830 a byl posledním z rodu pánů z Vrtby.

Po jeho smrti jeho majetek obdržel Jan z Lobkovic. Během jeho držení bylo v roce 1848 zrušeno poddanství i robota a panství tak ztratilo veškeré pravomoci, které byly přesunuty na státní úřad v Benešově. V roce 1887 se stal majitelem Konopiště arcivévoda František Ferdinand d'Este. Jeho přídomek pochází od knížecího rodu, který nese svůj název podle italského města Este. František se svou chotí Žofií Chotkovou a svými dětmi ke Konopišti velmi přilnuli. Došlo ke značným stavebním úpravám pod taktovkou architekta Josefa Mockera. Byla obnovena věž v jihovýchodním rohu a úplně zrušeno zemědělské a průmyslové podzámčí, to byl dvůr a cukrovar. Správní budova, pivovar a lihovar byly přesunuty do Benešova. Arcivévoda nechal také zřídit park o rozloze 225 hektarů, který patří k nejkrásnějším v Čechách. Na východní a jižní straně zámku byl upravován terasovitý park v Horní zámecký sad. Pod zámkem byla vytvořena květinová zahrada, která později dostala název Růžová zahrada. Tyto dva celky tvoří jádro parku. Kolem něj leží sedm celků, které dohromady tvoří anglický park. Úpravu interiérů měl na starosti architekt Schmoranz. Konopiště je známé také pro svou honosnou sbírku loveckých trofejí a zbraní. František Ferdinand d'Este byl vášnivým lovcem a neustále jím byly na Konopišti pořádány honitby. Také proto byli ve zdejších lesích v roce 1904 zcela vystříleni jeleni a v roce 1914 daňci.

Po období první světové války se stalo Konopiště majetkem československého státu. Zámek i zámecký park tak mohla začít navštěvovat širší veřejnost. Za druhé světové války bylo Konopiště a jeho okolí užíváno pro zvláštní vojenské účely jako cvičiště nacistických oddílů SS. Během druhé světové války bylo odvezeno mnoho předmětů ze zámeckých sbírek do krytů v Rakousku či na území Německa. Díky dvouletému usilovnému pátrání a vyjednávání s úřady byla nakonec většina předmětů vrácena na Konopiště.⁵⁹ Nyní je zámek a park státním majetkem vedeným pod správou Národního památkového ústavu v Praze.⁶⁰

4.4 Bitva u Jankova

Rok 1645, přesně 6. březen toho roku, přinesl do kraje Podblanicka jednu z nejkrvavějších bitev v období třicetileté války na českém území. Ačkoliv netrvala dlouho, přišly při ní o život tisíce vojáků. Tehdy se u Jankova střetla švédská armáda s armádou

⁵⁹ TYWONIAK, Jiří. *Konopiště: Zámek a okolí*. Praha: Středisko st. památkové péče a ochrany přírody Středočes. kraje, 1984, s. 15–42.

⁶⁰ *Zámek Konopiště* [online]. © 2000-2016 [cit. 07.01.2016]. Dostupné z: <http://www.historickasidla.cz/dr-cs/974-konopiste-statni-zamek.html>

rakouského císaře. Polní maršálek Lennart Torstenson, švédský vůdce, přišel do boje s přibližně dvacetitisícovou armádou. „Naši“ rakouskou armádu, zhruba stejně velikou, vedl polní maršálek Melchior Hatzfeld. K dalším velmi známým velícím důstojníkům neodmyslitelně patřil habsburský polní maršálek Johann Götz. Ve dnech 2. a 3. března 1645 byla švédská armáda na území Sedlčan a měla jasný cíl – Jankov. Velitel Hatzfeld se svou armádou však Švédy předstihl a zaujmul vhodné místo k boji. Středem válečného pole se stala stará cesta z Jankova do Ratměřic. Směrem k jihu se rozpíná les Hartmany, který propůjčoval dostatek úkrytu vojákům.

Vojska švédského tažení zaujmula své místo na čáře Jankovská Lhota – vrch Chrastišov – Jankovské Otradovice. Nejvíce trpěli místní obyvatelé, kteří byli vražděni a jejich příbytky zcela drancovány. Samotná ves Jankov se dostala mezi pravé křídlo nepřátel a levé křídlo císařské.⁶¹ Všechno už nasvědčovalo tomu, že dojde k válečnému střetu. Napřed se však 5. března utkal průzkumný oddíl švédské armády se skupinou habsburských vojáků. Švédská armáda se sice dala na ústup, získala však výhodu, značné informace o okolním terénu. Nepřátelský vojevůdce Torstenson se chtěl vyvarovat čelnímu střetu s císařským vojskem, a tak velel k rychlému přesunu svých zástupců. Jeho taktika vedla k úspěšné strategii, táhl se svou armádou kolem Broumovic a během noci se dostal do boku císařského vojska. Maršál Götz si však všiml švédského přesunu k levému křídlu jeho armády a bez váhání velel k útoku. Neměl však ponětí o tom, že se Švédům podařilo rozestavit dělostřelecké baterie na několika okolních vyvýšeninách. Když se habsburská jízda přesunula údolím ke švédské armádě, dělostřelci spustili nemilosrdnou salvu proti svým útočníkům a na místě všechny pobili. Útočící polní maršálek Johann Götz při tomto výboji přišel o svůj život. Během švédského útoku se pokusil maršál Hatzfeld seskupit své válečné síly, aby se ocitly znovu čelem ke svým nepřátelům. To se mu nakonec podařilo.

Díky vítězství a nové převaze vojáků, po zničení Götzova křídla, Torstenson znovu zaútočil na habsburskou armádu a zahnal ji severovýchodně od Jankova. Císařští se však zarputile bránili a na straně Švédů tak vznikaly značné ztráty.⁶² Kolem poledne se Hatzfeldovi podařilo uvolnit a svou armádu na kopci u Skrýšova opět seskupit. Na rakouské straně se projevil poměrně velký počet jízdy a Hatzfeld tak získal iniciativu. Les, který vede přes kopce od severu k jihu a končí v údolí u staré cesty, zabrala rakouská pěchota. Švédský velitel proti nim vyslal deset lehkých děl, kterých se vzápětí zmocnili. Císařské vojsko podniklo nečekaný

⁶¹ POUZAR, Jaroslav. *Podblanická minulost: kapitoly z historie Vlašimi a okolí*. Praha: Vída, 1996, s. 150.

⁶² ZEMEK, Václav. *Opomíjená místa na Podblanicku II*. Vlašim: Český svaz ochránců přírody, 02/09 základní organizace Vlašim, 2009, s. 9.

útok. Podél staré cesty mezi Jankovem a Ratměřicemi byla zahájena nová bitva, o jejímž vítězi se dlouho rozhodovalo. Rakouští nepřátelé oplývali velkou převahou dělostřelectva.

Mezitím poslal Hatzfeld 11 vojenských jednotek, aby se vplížili kolem Ratměřic a překvapili tak Švédy ze zadu. Ti se však u Habrovky setkali se švédským zásobovacím oddílem a i přes jasný rozkaz ho počali rabovat.⁶³ Toto počínání se jim a zároveň celé císařské armádě stalo osudným. Švédský vojevůdce čerpal ze získaného času a část své armády poslal proti plenícím oddílům. Poté v plné síle udeřil na hlavní císařské síly a o vítězi bylo rozhodnuto. Hatzfeld a jeho armáda nedokázala čelit tak velkému nátlaku a jejich obrana začala čítat značné ztráty. Následoval útek císařské armády. Nejdéle odolávala Hatzfeldova pěchota, která bojovala ještě kolem třetí hodiny odpoledne na návrší dnešní mohyly. Většina vojáků utekla. Ti, co zůstali, byli buď zabiti, nebo zajati. Do zajetí padlo více jak 4 000 habsburských vojáků, včetně vrchního velitele Melchiora Hatzfelda.⁶⁴ Boj přinesl značné ztráty a to především na straně císařské armády. Ta ztratila přibližně čtyři tisíce mužů. Mimo vojevůdce bylo pryč zajato i pět generálů a 360 rakouských důstojníků. Nepřítelovy ztráty čítaly dva až tři tisíce padlých vojáků. Důkazem toho, že byla rakouská armáda téměř zničena, prokazuje jen asi 2 800 mužů, kteří se vrátili po bitvě do Prahy.

Jankov a vesnice v jeho okolí byly zpustošeny, ještě mnoho let po bitvě zde nechtěl nikdo pobývat. V té době se zrodilo pořekadlo „Pusto jako u Jankova.“ V kraji Podblanicka se však zachovalo jiné přísloví, které připomíná tamní porážku: „Pořídíš jako Kec (Götz) u Jankova.“ Na místě, kde byl Götz zabit, byla zhotovena kaplička. Po letech se však rozpadla a byla odstraněna. Asi jeden kilometr severně od jejího místa byl umístěn památeční kříž, ten byl ale po jistých úpravách přesunut před Jankov k silnici směrem k Voticím.

Zajímavostí, která se váže k této krvavé bitvě, byla předpověď jejího výsledku. Ten vypověděl chrudimský děkan Václav Hataš v knize *Jiskra evangelická* v roce 1672. V knize píše, že pár dní před velkou bitvou se událo něco zvláštního. V jankovském kostele během mše upadl na zem prapor a přelomil se na tři kusy. Ten svírala v pravé ruce dřevěná socha sv. Václava. Přítomní později vypověděli, že viděli, jak socha pootevřela svou ruku a prapor upustila. To mělo být varováním před neblahou událostí, která se za několik dní také skutečně udála, v podobě porážky císařského vojska.

Během bitvy se také podle všeho ztratila železná pokladna císařského vojska, ve které se vozily odměny. Časem vznikla pověst, že byla truhla i s penězi zakopaná v lese Hartmany.

⁶³ POUZAR, Jaroslav. *Podblanickou minulostí: kapitoly z historie Vlašimi a okolí*. Praha: Vída, 1996, s. 151.

⁶⁴ ZEMEK, Václav. *Opomíjená místa na Podblanicku II*. Vlašim: Český svaz ochránců přírody, 02/09 základní organizace Vlašim, 2009, s. 9.

Uložena je prý na místě, ze kterého jsou vidět věže sedmi kostelů. Díky změně lesního porostu však toto místo již neexistuje. Poklad prý hlídá černý pes s ohnivýma očima, který v noci pobíhá po hartmanském lese.⁶⁵

Veliký boj dnes připomíná památník, který byl zhotoven na místě posledního boje, u příležitosti 350. výročí bitvy u Jankova v roce 1995.⁶⁶

O nejkrvavější bitvě třicetileté války vznikla i píseň, kterou ve zkrácené podobě cituji dále.

*„Táh generál Gec k Jankovu, se svým vojskem pohotovu,
do boje se chystal.*

*K tomu také i Hatzfeld rád, každý směle, zmužile táh,
by pole nezmeškal.*

*V neděli ráno když vyšli, přitáhli k Ratměřicům vsi,
stranama šly kusy.*

*V pondělí brzo raničko, jak vyšlo z hory sluníčko,
vzhůru se troubilo.*

*Generál Gec napřed stojí, volá, napomíná k boji
a řka: Věrní moji,
lépe hrdinsky zemřítí, nežli babské srdce mítí
a zpátky couvati.*

*Čas pěkný, slunečko svítí, střelba počíná se díti,
až se země třese.*

*Pěchota jezdce přemáhá, Torstenson vůdce vyhrává
a Gec již umírá.*

⁶⁵ POUZAR, Jaroslav. *Podblanickou minulostí: kapitoly z historie Vlašimi a okolí*. Praha: Vída, 1996, s. 151–152.

⁶⁶ ZEMEK, Václav. *Opomíjená místa na Podblanicku II*. Vlašim: Český svaz ochránců přírody, 02/09 základní organizace Vlašim, 2009, s. 9.

*Tak skončena bitva byla kolem městečka Jankova,
jest pověst pravdivá.
Tam padl Gec a jiných sic vůdců vojska mnoho tisíc,
z císařské strany víc.*

*Podnes se lid tomu diví, že jankovská pole krví
zhusta se skropily.
Místem nemohl projíti, jak leželi lidé zbití,
s koňmi po nich jeli.*

*Jsou památky toho mnohé, kde leží vojsko oboje
v zemi zakopané.
Blíž kostelů v Ratměřicích, Jankově, Bedřichovicích
od svých oplakané.⁶⁷*

4.5 Zlatodůl Roudný

Domnívám se, že mnoho místních obyvatel v kraji Podblanicka nemá tušení, že v malé vesničce Roudný kdysi stával význačný zlatodůl. Mnoho publikací uvádí, že patřil k vůbec nejvýznamnějším důlním lokalitám ve střední Evropě.

Nachází se přibližně 15 km jihozápadně od města Vlašim nedaleko bájně hory Blaník. Kromě toho, že býval ve 20. letech 20. století, za tehdejšího Rakouska – Uherska, největší zlatonosnou lokalitou, co se týká počtu vytěženého zlata, patřil zlatodůl i k nejdéle využívaným. Jako jediný zlatodůl v Čechách byl ziskový i přes neblahé podmínky zvenčí, k nimž patřila první světová válka či nízká cena zlata. Usuzuje se, že v bývalém zlatodolu v Roudném bylo získáno více než 7 tun zlata, přičemž písemně doloženo bylo necelých 6 tun.⁶⁸ Vzhledem k tomu, že je prokázáno osídlení keltské kultury na nedaleké hoře Blaník, pravděpodobně se zlato na Roudném rýžovalo už za dob Keltů na našem území. Předpokládá se, že se zlato rýžovalo na potocích v okolí Roudného, ale především na řece Blanici a jejích

⁶⁷ POUZAR, Jaroslav. *Podblanickou minulostí: kapitoly z historie Vlašimi a okolí*. Praha: Vída, 1996, s. 151–152.

⁶⁸ ZEMEK, Václav. *Historie hornictví na Podblanicku*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody a Muzeum Podblanicka, 2012, s. 73–77.

přítocích. Důkazem toho jsou zarostlé haldy na březích Blanice, které najdeme třeba u Smršťova nebo Kamberka.

O samotné ložisko na vrchu v Roudném se těžaři začali zajímat ve středověku.⁶⁹ První písemná zmínka o získávání zlata na Podblanicku pochází ze dne 21. června roku 1338. Z listiny krále Jana Lucemburského, kterou zastavuje některé ze svých zlatých dolů panu Petru z Rožmberka za dluh 1923 a půl kopy pražských grošů, je ustanoven, mimo jiné doly v Čechách, i nedaleký Karrenberch, Karrenberg, tedy Kamberk – Zlaté Hory.⁷⁰ V této době Roudný ke Kamberku územně náležel, lze se tedy domnívat, že se jedná přímo o něj samotný. Středověkou těžbu zlata na Roudném nepřímo dokládá i výstavba románského kostela sv. Václava v Libouni, který leží asi 2 kilometry severně od samotného dolu. Podle ústní lidové tradice ho postavili horníci z nedalekých dolů někdy na přelomu 12. a 13. století. Pravděpodobně jde tedy o horníky, kteří pracovali ve zlatodolu v Roudném. V letech 1377 – 1383 byl zároveň patronátním pánem kostela v Libouni důlní podnikatel a kutnohorský mincmistr Jan Rotlev. Je možno soudit, že měl co dočinění s důlní činností v Roudném.⁷¹

V období ke konci 13. století se patrně budovaly první šachty a štoly. Nejprve se těžilo především z povrchových ložisek na severozápadním svahu, kde i dnes najdeme starý povrchový odklíz tzv. „Velký obval“. Po vyčerpání ložisek na povrchu se začalo s těžbou do hloubky. Z celkového objemu povrchového odklizu se odhaduje, že mohlo být vytěženo zhruba kolem 1 000 kilogramů zlata v tomto období.⁷² Za doby husitských válek došlo k úpadku důlní činnosti v Čechách. Dobývání zlata v Roudném bylo v tomto období zřejmě také přerušeno.⁷³ K postupné obnově došlo patrně někdy v 16. století.

Následující písemné údaje pochází až z přelomu 18. a 19. století, respektive z let 1769 – 1804. Z těchto let pochází záznamy o odvozech zlata z dolů u Libouně do Pražské mincovny. Vlastníky zlatodolu v Roudném byly v této době vlašimští Auerspergové a těžba na něm probíhala pouze hlubinným způsobem. Hlavní štola, která ústila pod severozápadním svahem, byla štola s názvem Marie Josefa. Na ní se pak soustředilo několik šachet, z nichž hlavní a tudíž nejvýznamnější byly šachty Václav a Michal. Ruda, která se vytěžila, byla zprvu zpracovávána ve stoupovnách u rybníka Strašíku. Později, v roce 1794, byla zhotovena

⁶⁹ ZEMEK, Václav. *Zlatodůl Roudný u Vlašimi*. I. vyd. Vlašim: Podblanické ekocentrum ČSOP, 2001, s. 4.

⁷⁰ POUZAR, Jaroslav. *Podblanickou minulostí. Kapitoly z historie Vlašimi a okolí*. I. vyd. Praha: VIDA – nakladatelství a vydavatelství, 1996, s. 25.

⁷¹ ZEMEK, Václav. *Zlatodůl Roudný u Vlašimi*. I. vyd. Vlašim: Podblanické ekocentrum ČSOP, 2001, s. 4.

⁷² ZEMEK, Václav. *Historie hornictví na Podblanicku*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody a Muzeum Podblanicka, 2012, s. 77.

⁷³ ZEMEK, Václav. *Zlatodůl Roudný u Vlašimi*. I. vyd. Vlašim: Podblanické ekocentrum ČSOP, 2001, s. 6.

nová stouповna u Louňovic. V roce 1777 dostála těžba svého vrcholu, tehdy bylo získáno více než 3 kilogramy surového zlata. Postupem let se dostupná ložiska zlaté rudy vyčerpávala, a tak klesaly i roční výtěžky. Někdy v této době byl do zlatodolu v Roudném pozván jílovský důlní odborník Jan Fischer, aby navrhl novou hlubší štolu, která bude lépe odvodňovat celý důl a přispěje tak k odtajnění nových rudných ložisek.⁷⁴ Z 18. století také pochází Fischerova mapa, která byla zároveň návrhem vyhotovení nově plánované štoly. Zda byl jeho nápad uskutečněn či ne, není dosud známo. Předpokládá se však, že se s pracemi údajně začalo. Nasvědčují tomu pokleslé propadliny, které se nachází na čáře plánované štoly. Při držení Auerspergů se dolovalo v hloubce zhruba 85 metrů kolmé hloubky a bylo vytěženo, v letech 1769 – 1804, podle písemných záznamů asi 21,3 kilogramů ryzího zlata. Po roce 1804 se těžba zlata v Roudném pozastavuje.

Skoro celé 19. století byl zlatodůl zcela opuštěn. Významnost ložiska byla oceněna až koncem tohoto století díky českému geologovi profesoru Františku Pošepnému. To, že je ložisko stále perspektivní a výnosné prozradil pruskému důlnímu podnikateli Moricu Beckerovi. Ten se o důl počal zajímat a jeho berlínská firma Stantien a Becker nabyla majetkového práva v roce 1892. První kutací práce započaly 1. května 1893. Od roku 1896 se vytěžilo celkem 171,865 kilogramů surového zlata, což bylo asi 111,713 kilogramů zlata ryzího.⁷⁵ Po smrti Morice Beckera v roce 1901 kupují důl angličtí finančníci Dr. Albert Fischer a Herbert Stanly Sugden za 600 000 marek. Ti počali doloovat na Roudném v roce 1904. Ze zlatodolu v Roudném se stal jeden z největších a nejmodernějších zlatodolů v Evropě.⁷⁶ Důl tehdy zaměstnával až na 400 dělníků. Zprvu se za měsíc vytěžilo cca 6 kilogramů zlata, postupně se těžba vyšplhala až na 30 kilogramů za měsíc. Díky nové modernizaci těžba postupovala i více do hloubky. V prvních letech těžby hloubka dolu činila 112 metrů, v roce 1912 se těžilo už zhruba z 300 metrů a v roce 1921 bylo docíleno hloubky až 420 metrů. Celkem se dolovalo na 14 místech. Hlavní těžební šachtou, kterou se vytěžená ruda vyvážela na povrch, byla šachta Václav. Získaná ruda poté zamířila do drtírny, kde byla nadrcena na hrubé kusy. Z drtírny směřovala do stouповen, kde byla drcena na jemný písek. Ten byl následně promíchán s vodou na rudný rmut. Následoval proces amalgamace, při které se odloučila rtuť od surového zlata. Do louhovny postupovaly písky, které se loužily a zbytkové kaly byly vypouštěny do mohutných kalojemů na východní straně Roudného.

⁷⁴ ZEMEK, Václav. *Historie hornictví na Podblanicku*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody a Muzeum Podblanicka, 2012, s. 77.

⁷⁵ ZEMEK, Václav. *Zlatodůl Roudný u Vlašimi*. I. vyd. Vlašim: Podblanické ekocentrum ČSOP, 2001, s. 6–10.

⁷⁶ POUZAR, Jaroslav. *Podblanickou minulostí. Kapitoly z historie Vlašimi a okolí*. I. vyd. Praha: VIDA – nakladatelství a vydavatelství, 1996, s. 25.

Před začátkem 1. světové války v roce 1913 bylo vytěženo 325 kilogramů ryzího zlata. Během krutého válečného období byli angličtí majitelé od dolu odtrženi. Kvůli stagnaci ceny zlata na konci války a poklesu světových cen v roce 1922 byl provoz v dole na 9 měsíců pozastaven. K obnově došlo v roce 1923. V následujícím roce počal zlatodůl s ražbou československých zlatých dukátů.⁷⁷ Ražba zlatých dukátů byla vyhlášena zákonem z 23. 3. 1923. Samotný dukát měl reprezentovat Československý stát při pátém výročí jeho vzniku. V roce 1929 se novým majitelem zlatodolu stal francouzský plukovník August Blaschon. Angličtí majitelé mu prodali zlatodůl za jeden a čtvrt milionu korun českých. Nový majitel však těžbě nerozuměl, proto také postupně klesal výtěžek, a to až na 2 kilogramy zlata týdně. Báňské úřady požadovaly v dole úpravy a modernizace, Blaschon však nechtěl uvolnit peníze, a tak důl v říjnu roku 1930 nechal uzavřít a zaměstnance propustil.⁷⁸ V následujících letech probíhaly průzkumné práce a na závod byla připojena elektrická rozvodná síť. Do počátku 2. světové války však těžba nebyla obnovena. Z let 1904 – 1930 je doloženo, že se těžba zlata vyšplhala na více než 660 000 tun rudy, ze které se získalo 5 770 kilogramů ryzího zlata.

Od roku 1941 byl zlatodůl v držení Protektorátní správy kutacích prací v Libouni – Bořkovicích. Byly realizovány menší práce na štolách, ale hlavně se začalo s odvodňováním, neboť byl důl po ukončení těžby zatopen. V poválečných letech zde konal práce závod Příbramské rudné doly. Bylo zjištěno, že hlavní šachta Václav byla zcela poškozena. Reorganizací v roce 1952 přešel Roudný pod správu Západočeského rudného průzkumu n.p. Praha. Čištění dolu bylo úspěšné, a tak se v roce 1954 opět dosáhlo předválečné hloubky 450 metrů. V následujícím roce se dokonce docílilo hloubky až 510 metrů, kde probíhaly průzkumy a hlubinné vrty. Výzkumy ukázaly, že se v dole pořád nacházejí dostatečné zbytkové zásoby zlaté rudy. V té době však nebylo ekonomicky přínosné těžební práce obnovit. Od 60. do 80. let byla prováděna geofyzikální měření, vrtné práce a odebíraly se vzorky. Ještě v letech 1987 – 1990 realizovala odběry vzorků a prováděla průzkumné vrty firma Geoindustria Jihlava. K obnově těžby v dolu již však nikdy více nedošlo. Počátkem 90. let 20. století žádaly o průzkumné práce především zahraniční společnosti, ani jedné z nich však průzkum povolen nebyl. I přes značné zbytkové zásoby zlata v řádech až desítek tun je ložisko zlatodolu v Roudném doposud opuštěno.⁷⁹

⁷⁷ ZEMEK, Václav. *Historie hornictví na Podblanicku*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody a Muzeum Podblanicka, 2012, s. 79–80.

⁷⁸ POUZAR, Jaroslav. *Podblanickou minulostí. Kapitoly z historie Vlašimi a okolí*. I. vyd. Praha: VIDA – nakladatelství a vydavatelství, 1996, s. 26 – 27.

⁷⁹ ZEMEK, Václav. *Historie hornictví na Podblanicku*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody a Muzeum Podblanicka, 2012, s. 80.

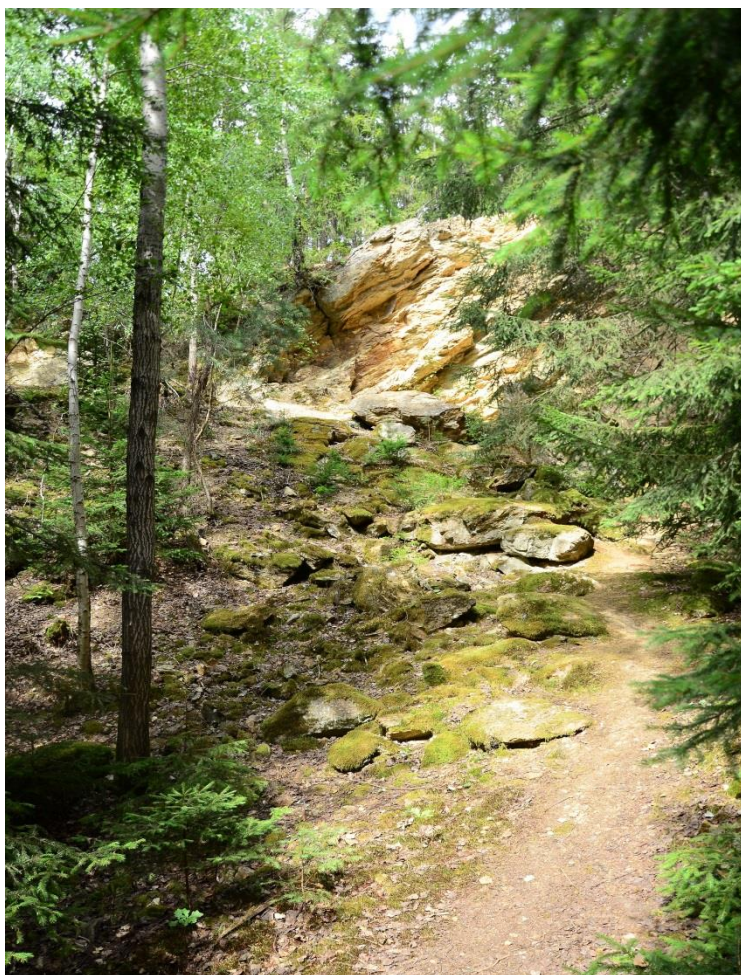

Obrázek č. 7: Pozůstatky cihlových patek sloupu z lanovky (zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 8: Zbytky hessenských tyglíků, které se používaly v Roudném při amalgamací⁸⁰ (zdroj: archiv autora)

⁸⁰ Amalgamace je jedním ze způsobů těžby zlata, který se používal v dřívějších dobách. Při procesu amalgamace se zlatonosná hornina spojila s kovovou elementární rtutí, která na sebe vázala zlato. Vznikl tzv. amalgam, což byla slitina zlata a rtuti, který byl následně tepelně rozložen. Rtuť se odpařila do atmosféry a zůstalo pouze ryzí zlato. V dnešní době je tento způsob dobývání zlata již zastaralý. Zlato se dnes získává šetrnějším postupem, při kterém nedochází ke kontaminaci atmosféry s parami rtuti. (zdroj: *Amalgamace* [online]. H. Cídlková, B. Kohoutková, P. Krivánková, K. Štěpánek, B. Valová, 2011 [cit. 13.02.2016]. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/wchem/sm/hc/hist/tov/amalgamace.html>)

Obrázek č 9: Štola číslo 3 v severním svahu „Velkého obvalu“ (zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 10: Zbytek zdiva louhovny na severovýchodní straně (zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 11: Torzo hrází od bývalých kalojemů (zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 12: Letecký snímek areálu zlatodolu v Roudném. Snímek pochází zřejmě z roku 1930⁸¹

⁸¹ ZEMEK, Václav. *Zlatodůl Roudný u Vlašimi*. I. vyd. Vlašim: Podblanické ekocentrum ČSOP, 2001, s. 75.

5 Tradiční kulturní akce v regionu

5.1 Putování šternberskou historií

Každý rok se koncem října koná na hradě Český Šternberk Putování šternberskou historií. Ochotníci a zaměstnanci hradu si obléknou dobové kostýmy a sehrají scénky z různých časových epoch z historie hradu. V roce 2015 to byl již desátý jubilejní ročník, kdy se návštěvníci mohli seznámit s dějinami zakládajícího rodu Sternbergů, ale i s osobnostmi s rodem spjatými a hradem samotným. V loňském roce se mohli dozvědět více o Jiřím z Poděbrad a jeho manželce Kunhutě ze Sternberga nebo o prarodičích nynějšího majitele, Karolíně a Filipovi Sternbergových.⁸² Mimo jiné osobnosti žijící na hradě od 15. století, se návštěvníci také mohli setkat například s Františkem Palackým, který sepisuje dějiny šternberského rodu či s malířem Josephem Steinerem, který pracuje na obrázkovém rodokmenu zakládajících Sternbergů. Na hradním nádvoří předvedl svá kouzla i místní kejklíř a za hradem u hladomorny bylo zbudováno dělostřelecké ležení Augusta van der Groebena.⁸³

5.2 Po stopách bitvy u Jankova

Každoročním letním pochodem Po stopách bitvy u Jankova se připomíná nejvýznamnější bitva závěru třicetileté války. Návštěvníci se seznámí nejen s průběhem této bitvy a zajímavými místy v okolí Jankova s ní spojené, ale i s historií obce samotné. V loňském roce, v sobotu 6. června 2015, se uskutečnil za velmi vysoké účasti již 15. ročník tohoto pochodu. Kromě mnoha turistických nadšenců a cyklistů se pochodu zúčastnili také mimořádní hosté. Švédská velvyslankyně Annika Jagendera spolu se třemi zástupci Organizace pro švédské vojenské památky. Po stopách bitvy u Jankova ji doprovázeli podplukovník Christian Braunstejn, podplukovník Petr Wetterberg a Kjell Lundberg. Společně s paní starostkou Jankova se aktivně účastnili pochodu a poté si prohlédli výstavní síň v budově místní školy. Položením věnce a květin na památná místa jankovské bitvy uctili památku padlých vojáků.⁸⁴

Minulý ročník pochodu připomínal již 370 let od bitvy u Jankova. Návštěvníci si mohli vybrat hned ze tří seznamovacích tras, dvě byly připraveny pro pěší turistiku a jedna pro cyklisty. Cestou na ně čekalo několik zastavení, kde se díky ústnímu výkladu seznámili

⁸² *Putování šternberskou historií* [online]. [cit. 13.02.2016]. Dostupné z: <http://www.hradceskysternberk.cz/akce.php>

⁸³ *Putování šternberskou historií* [online]. © 2015 CzechTourism [cit. 13.02.2016]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/aktivity-a-akce/akce/putovani-sternberskou-historii-2013.aspx#>

⁸⁴ *Po stopách bitvy u Jankova* [online]. 6.6.2015 [cit. 20.02.2016]. Dostupné z: <http://zs.jankov.net/zakladni-skola/aktivity-skoly/pochod-po-stopach-bitvy-u-jankova>

s průběhem a historií krvavé bitvy. Pro ty, kteří přišli na pochod poprvé, byla připravena nejkratší desetakilometrová trasa, která turisty obeznámila s bezprostředním okolím Jankova. Patnáctakilometrovou trasu přivítali zejména návštěvníci, kteří pochod již absolvovali v minulých letech. Nejdlejší trasa, která čítala třicet sedm kilometrů, byla určena obzvláště cyklistům. Ti se oproti pěším mohli seznámit s místy a historií bitvy trochu z jiné perspektivy. Pro všechny účastníky byl opět připraven velmi zajímavý doprovodný program. Celý den byl doprovázen ukázkami ze života vojáků první poloviny 17. století, dobových řemesel a ukázkami bojů mezi mušketýry a piketýry. Výletníci si mohli prohlédnout také vojenskou dobovou kuchyni a samozřejmě se seznámit s jankovskou výstavní síní doplněnou o nové exponáty.⁸⁵

5.3 Hudební festival - Podblanický hudební podzim

Tento festival byl založen již v roce 1984 na počest českého skladatele, konce 17. a první poloviny 18. století, Jana Dismase Zelenky. Jeden z nejvýznamnějších tvůrců vrcholného baroka přišel na svět v roce 1679. Narodil se zdejšímu varhaníkovi, právě pod bájnou horou, v Louňovicích pod Bláníkem. Tehdy ještě nikdo nevěděl, že jednou bude nazýván géniem, srovnatelným s takovými velikány jako byl Johann Sebastian Bach či Antonio Vivaldi. Ve svém životě však jako skladatel svého ocenění nikdy nedostal. Jeho dílo nabylo hodnoty až ve 20. století. Jan Dismas Zelenka působil jako hudebník – kontrabasista, dirigent a skladatel sasko-polských králů. Hudbu skládal především pro dvorní kapely a obzvláště pro římskokatolický chrám v Drážďanech. Po jeho smrti v roce 1745 bylo jeho dílo uloženo do archivu vedené jako nemoderní a příliš zastaralé. Jeho skladby byly objeveny až po druhé světové válce a tehdy začaly být hrány předními českými interprety. Zelenkova tvorba byla nazývána největším překvapením hudebních dějin. Oceňována byla především jeho hudební fantazie, polyfonie a jedinečnost jeho skladeb. V rodných Louňovicích pod Bláníkem zazněla jeho hudba poprvé až v roce 1959, díky louňovickému děkanovi, páteru Václavu Oktábcovi. Hudbu realizovali amatérští umělci, orchestr a chrámový sbor z Poříčí nad Sázavou.⁸⁶

V roce 2015 se konal již 31. ročník festivalu Podblanický hudební podzim. Festival byl slavnostně zahájen 25. září v Kulturním centru v Benešově koncertem Collegia pražských komorních sólistů Praga Camerata. Festival se uskutečnil díky podpoře Ministra kultury Mgr. Daniela Hermana a prof. MUDr. Josefa Kouteckého, DrSc. V rámci festivalu v roce

⁸⁵ *Po stopách bitvy u Jankova* [online]. © 2012 Jiskra Benešov s.r.o. [cit. 20.02.2016]. Dostupné z: <http://www.jiskra-benesov.cz/ctyrkoly/clanek/projdete-se-po-stopach-bitvy-u-jankova-7163>

⁸⁶ *Podblanický hudební podzim* [online]. [cit. 08.03.2016]. Dostupné z: http://www.podblanickypodzim.cz/o_festivalu.htm

2015 se od září do prosince uskutečnilo celkem 22 koncertů klasické hudby.⁸⁷ Návštěvníci se mohli setkat se spoustou zajímavých účinkujících. Například v sobotu 3. října 2015 v rámci „Česko – Italského gala“ vystoupil v kulturním domě v Čerčanech houslista Jaroslav Svěcený. O týden později 10. října 2015 v kostele svatého Jiljí ve Vlašimi mohli hosté spatřit sólistku Andreu Kalivodovou, která vystupovala společně s pražským barokním souborem En Arché.⁸⁸ Vrcholem loňského festivalu byl 2. koncert v Benešově konaný 28. listopadu v divadle na Poště. Ve světové premiéře zde zazněl Violoncellový koncert Jakuba Jana Ryby v ojedinělé verzi, která doposud ještě nikde nezazněla. Premiéra se udála u příležitosti 250. výročí narození tohoto významného českého skladatele, který vstoupil do povědomí široké veřejnosti díky své skladbě Česká mše vánoční. Jako každý rok, tak i loni se závěrečný koncert festivalu Podblanický hudební podzim konal v Neveklově. Na své si přišli především milovníci opery. Ti mohli slyšet árie ze světových oper v podání Filharmonie Hradec Králové a skvělou českou sopranistku, která je původem z Bulharska, Anda-Louisu Bogzu.⁸⁹

5.4 Svatováclavské slavnosti v Louňovicích pod Bláníkem

Svatováclavské slavnosti v Louňovicích pod Bláníkem se pořádají pravidelně už od roku 1989. Tehdy poprvé farníci na Velkém Bláníku konali bohoslužbu u kamenného oltáře pod širým nebem. Od té doby se káže a slaví mše svatá přímo u dřevěné rozhledny na vrcholu hory. Po několika letech se k poutní bohoslužbě připojil i doprovodný program v Louňovicích pod Bláníkem.⁹⁰ Každý rok vždy v sobotu před svátkem svatého Václava, tedy před 28. zářím, se na Velkém Bláníku koná bohoslužba. Poté z hory na louňovické náměstí sestoupí svatý Václav se svojí družinou a následuje slavnostní zahájení a zdravice svatého Václava ve zdejší zámecké zahradě. V loňském roce se konaly slavnosti 26. září za podpory Středočeského kraje. Tradičně byly zahájeny v dopoledních hodinách bohoslužbou na Velkém Bláníku a následným průvodem svatého Václava z hory na místní náměstí. Poté následoval v zámecké zahradě celodenní program pro návštěvníky. Hosté si mohli vychutnat hudební vystoupení popové zpěvačky Yvety Simonové, Nadi Urbánkové se skupinou Bokomara či vystoupení zpěváka Josefa Zímy. Během celého odpoledne si návštěvníci směli prohlédnout prodejní výstavu „Patchwork pod Bláníkem“ v zámku v sále Jana Dismase Zelenky. K nahlédnutí byly také veterány Podblanického veterán klubu či muzeum včelařství

⁸⁷ *Podblanický hudební podzim 2015* [online]. © 2012 Jiskra Benešov s.r.o. [cit. 08.03.2016]. Dostupné z: <http://www.jiskra-benesov.cz/ctyrkoly/clanek/podblanicky-hudebni-podzim-2015-zacina-7627>

⁸⁸ *Podblanický hudební podzim* [online]. [cit. 08.03.2016]. Dostupné z: <http://www.podblanickypodzim.cz/index.htm>

⁸⁹ *Podblanický hudební podzim 2015* [online]. [cit. 08.03.2016]. Dostupné z: <http://www.jiskra-benesov.cz/ctyrkoly/clanek/podblanicky-hudebni-podzim-2015-zacina-7627>

⁹⁰ *Svatováclavské slavnosti v Louňovicích pod Bláníkem* [online]. © 2016 Seznam.cz [cit. 09.03.2016]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/vase-zpravy/stredocesky-kraj/benesov/684-26689-kardinal-duka-se-zucastni-pouti-na-blantik-a-zahaji-svatovaclavske-slavnosti-v-lounovicich-.html>

a historie Louňovic pod Bláníkem. Rodiny s dětmi přivítali zejména trhy, pouťové atrakce, kolotoče a prodejní stánky všeho druhu. V podvečer vystoupila country kapela Zelenáči nebo rocková skupina RockTom. Na závěr slavností nechyběla ani tradiční ohňová show.⁹¹

Významné se staly Svatováclavské slavnosti v Louňovicích pod Bláníkem v roce 2014. Stovky poutníků i nevěřících se v sobotu 20. září 2014 vydalo na vrchol Velkého Bláníku, aby si ve 14 hodin vyslechli svatováclavskou mši svatou pražského arcibiskupa kardinála Dominika Duky. Svatováclavské slavnosti tak byly zahájeny o týden dříve.⁹²

⁹¹ *Svatováclavské slavnosti v Louňovicích pod Bláníkem 2015* [online]. [cit. 11.03.2016]. Dostupné z: <http://www.mikroregionblanik.cz/clanek/view.php?clanek=23>

⁹² *Kardinál Duka na Bláníku* [online]. © VLTAVA-LABE-PRESS, a.s., 2005 - 2016 [cit. 11.03.2016]. Dostupné z: <http://prazsky.denik.cz/z-regionu/kardinal-duka-na-blaniku-potrebujeme-restituci-rodiny-a-moralky-20140922-deld.html>

6 Praktická část

V praktické části mé bakalářské práce budu vytvářet návrh celkem deseti panelů s textovým obsahem a návrhem obrazového doprovodu včetně popisek. Návrh panelů bude sloužit pro vzdělávací naučnou stezku. V záhlaví panelů bude vyznačen název stezky: POZNEJ KRÁSY VELKÉHO A MALÉHO BLANÍKU aneb „po stopách blanických rytířů“. Naučná stezka bude provázet návštěvníky okolím Velkého a Malého Blaníku a seznámí je nejen s přírodními památkami, ale i s historií. Stezka bude dlouhá celkem 10 kilometrů a postačí 5-6 hodin pomalou chůzí k jejímu absolvování. Pro návštěvníky by se tedy stezka měla stát celodenním výletem. Turisté navštěvují častěji spíše známější a pro ně atraktivnější Velký Blaník, na jehož vrcholu se nachází dřevěná rozhledna, ze které je vidět do dalekého okolí. Díky nové naučné stezce by však mohli navštívit nejen samotný Velký Blaník, ale i sousední Malý Blaník, který je významný zejména historicky, jelikož na něm najdeme zříceninu poutní kaple sv. Máří Magdaleny z 16. století. Naučná stezka by tak byla prospěšná i z hlediska ochrany přírody a krajiny. Došlo by tak k jistému vyvážení tlaku na tamní ekosystémy a odlehčení od velkého přílivu turistů, kteří putují raději přímo na vrchol Velkého Blaníku.

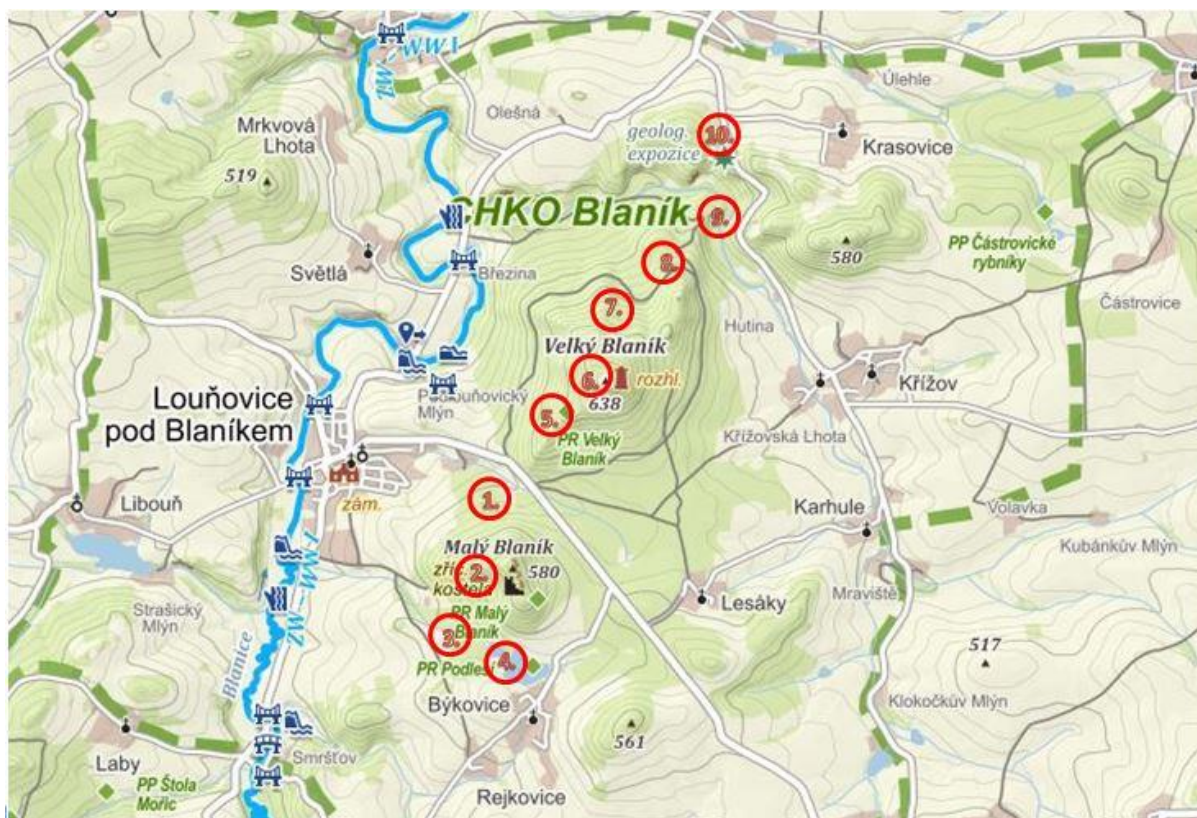
Panelů bude navrženo celkem deset. Návštěvníci se cestou budou řídit vzestupným pořadím čísel od jedničky do desítky, které je závazné pro zdárné absolvování naučné stezky. Každý panel bude označen číslicí a zelenou směrovou šipkou, jež provází celou naučnou stezku. V terénu je spousta odboček a rozcestí, kvůli kterým by se návštěvníci mohli odchýlit od stezky, avšak pokud se budou držet striktně zelené směrové šipky, nemělo by se to stát. Pomocné šipky udávající směr budou vyznačené i v terénu, například na kůrách stromů, na kamenech a jiných místech.

První panel, který bude zároveň úvodní, se bude nacházet těsně pod parkovištěm, u silnice pod Velkým Blaníkem, asi 1 km nad obcí Louňovice pod Blaníkem směrem k Načeradci. První zastavení seznámí návštěvníky krátce s CHKO Blaník a především s trasou, kudy naučná stezka povede, jak bude dlouhá, jakou vzdálenost urazí k dalšímu zastavení a s čím se na stezce budou moci seznámit. Naučná stezka tedy začíná u parkoviště a směřuje k druhému zastavení na vrchol Malého Blaníku, na kterém se turisté dozvědí více o tamní zřícenině kaple sv. Máří Magdaleny. Ke třetímu zastavení se dostanou, pokud sestoupí k přírodní rezervaci Podlesí u obce Býkovice. Rezervace je součástí CHKO Blaník a je významnou mokřadní a rašeliništní lokalitou. U čtvrtého panelu – u Býkovického rybníka Jordán se obeznámí s rostlinami a živočichy, kteří zde našli svůj domov. Když se vydají tou

samou cestou zpět na parkoviště k prvnímu panelu a přejdou silnici pod Velkým Blaníkem, narazí na panel číslo pět, který je podrobněji seznámí s přírodní rezervací Velký a Malý Blaník. Naučná stezka pokračuje směrem k nejvyššímu bodu bájně hory Blaník. Na vrcholku hory se turisté dočtou více o minulosti dřevěné rozhledny a neznalí si mohou přečíst pověst, která se k samotné hoře váže už stovky let. Od vrcholu Velkého Blaníku stezka pokračuje dolů směrem k Domu přírody Blaníku. Panel číslo sedm seznámí výletníky se stručnou historií kamene pocházející z hory Blaník, který putoval do základů Národního divadla v Praze. Další, v pořadí již osmý panel, popisuje přírodu Velkého Blaníku – rostliny a živočichy, kteří zde žijí. Následuje sestup do údolí, při kterém se návštěvníci dostanou k potoku Brodci, o němž se na panelu číslo devět dozví zajímavé informace. Od potoka Brodce už to není daleko k poslední desáté zastávce naučné stezky – k Domu přírody Blaníku, jehož expozice umožní návštěvníkům prohloubit si poznatky získané během cesty.

Naučná stezka je přístupná pro všechny věkové kategorie od malých dětí až po důchodce. Lesní a kamenité cestičky jsou vcelku udržovány, prostupnost je tudíž velmi dobrá. Sama jsem navrženou stezku absolvovala a není tak obtížná, i když se po většinu času stoupá do prudšího kopce. Vzhledem k tomu bych ji nedoporučovala například cyklistům a maminkám s kočárky. Pro nejmenší a nejstarší je samozřejmě náročnější, ale dá se fyzicky hravě zvládnout. Odpočinek si mohou dopřát na lesních cestách a především při cestě z kopce dolů. Trasa, po které naučná stezka vede, je z větší části kamenitá a turisté proto nesmí zapomínat na bezpečnost. Navržená stezka je pro návštěvníky zajímavá nejen díky bájím a legendám o Velkém Blaníku, ale také pro historicky zajímavý Malý Blaník, na kterém se nachází zřícenina poutní kaple a pod kterým najdeme i PR Podlesí. Samotná stezka může být obohacena některými herními prvky pro děti, například různými poznávacími hrami. Děti by s pomocí rodičů mohly podle obrázků poznávat stromy, jejich listy, drobné živočichy anebo květiny, které se na Blanících vyskytují. Pro využití přírodních prvků ke hře by však bylo příhodné doplnit stezku o herní zastavení přímo v samotném terénu.

Pokud by došlo k realizaci navržené vzdělávací stezky, doporučila bych ji nejen rodinám či seniorům s dětmi a ostatním nadšencům, ale především žákům základních a středních škol. Ti by mohli novou naučnou stezku využít v rámci terénní školní výuky. Učitelé by mohli připravit například doprovodný materiál v podobě pracovních listů, obrázků a fotografií s nejrůznějšími úkoly. Žáci by mohli v pracovních listech odpovídat na otázky, doplňovat různé informace anebo kreslit. Díky naučné stezce by se mohli tvořivou a zábavnou formou dozvědět nejen spoustu nových a zajímavých informací, ale i prohloubit své dosavadní znalosti.

Obrázek č. 13: Mapa spolu s trasou naučné stezky POZNEJ KRÁSY VELKÉHO A MALÉHO BLANÍKU aneb „po stopách blanických rytířů“. (zdroj: <http://www.mapy.cz>)

Naučná stezka a její zastavení:

- 1) Úvodní zastavení, CHKO Blaník
- 2) Kaple na Malém Blaníku
- 3) Přírodní rezervace Podlesí – mokřady, rašelinná louka
- 4) Rostliny a živočichové Býkovických rybníků
- 5) Přírodní rezervace Velký a Malý Blaník
- 6) Rozhledna na Velkém Blaníku, pověst o Blaníku
- 7) Kámen do základů Národního divadla
- 8) Příroda Blaníku – rostlinstvo a živočichové
- 9) Potok Brodec
- 10) Dům přírody Blaníku, geologická expozice

Naučná stezka POZNEJ KRÁSY VELKÉHO A MALÉHO BLANÍKU aneb „po stopách blanických rytířů“

1.

*Vážení návštěvníci,
vítejte v přírodní rezervaci a zároveň v chráněné krajinné oblasti Blaník, na stezce,
která se bude snažit Vás seznámit s přírodními krásami Velkého a Malého Blaníku.
Poslouží Vám k tomu naučná stezka o 10 zastaveních. Stezka je dlouhá 10 km a vede
po zelené turistické značce.*

Úvodní zastavení

CHKO BLANÍK

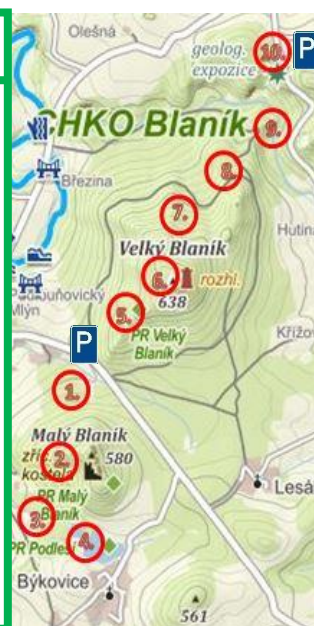
Součástí regionu Podblanicka, který je známý především díky blanické pověsti, je CHKO Blaník s celkovou rozlohou 41 km². Patří k nejmenším chráněným územím v České republice. Byla zřízena výnosem Ministerstva kultury ČSR ze dne 29. 12. 1981 s účinností od 1. ledna 1982. Jejím nejvyšším bodem je mýty opředená hora Blaník s výškou 638 m n. m.⁹³

Obrázek č. 14: Pohled z rozhledny na Malý Blaník (zdroj: archiv autora)

Naučná stezka

- 1) Úvodní zastavení, CHKO Blaník
- 2) Kaple na Malém Blaníku
- 3) Přírodní rezervace Podlesí - mokřady, rašelinná louka
- 4) Rostliny a živočichové Býkovických rybníků
- 5) Přírodní rezervace Velký a Malý Blaník
- 6) Rozhledna na Velkém Blaníku, pověst o Blaníku
- 7) Kámen do základů Národního divadla
- 8) Příroda Blaníku – rostlinstvo a živočichové
- 9) Potok Brodec
- 10) Dům přírody Blaníku, geologická expozice

V CHKO Blaník jsou doposud vyhlášeny čtyři maloplošná chráněná území – Velký Blaník, Malý Blaník, Částrovické rybníky a Podlesí. Jejich celková rozloha činí 121 ha. V této oblasti je vyhlášeno 23 památných stromů. Pro oblast je typický kopcovitý terén s viditelným prolomem Blanické prázdy, po které se line řeka Blanice. Krajina se vyznačuje táhlými svahy a rozsáhlými lesnatými hřbety s návršími.⁹⁴

k další zastávce zbývá 1,5 km

Obrázek č. 15: Mapa trasy naučné stezky (zdroj: <http://www.mapy.cz>)

⁹³ KOVAŘÍK, Václav a PEŠOUT, Pavel. *100 let ochrany přírody a krajiny na Podblanicku*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, Muzeum okresu Benešov, 2000, s. 78.

⁹⁴ *Chráněná krajinná oblast BLANÍK*. Správa chráněných krajinných oblastí ČR, Realizace ASCO vydavatelství, 2000, leták

Naučná stezka POZNEJ KRÁSY VELKÉHO A MALÉHO BLANÍKU *aneb „po stopách blanických rytířů“*

2.

KAPLE NA MALÉM BLANÍKU

k další zastávce zbývá 500 metrů

Malý Blaník se rozprostírá jihozápadně od svého bratra Velkého Blaníku, v dávných dobách byl na západní straně ohrazen polokruhovým valem. Z širokého okolí na toto poutní místo přicházelo mnoho lidí, a to o svátku svaté Máří Magdaleny. V tento den se v kapli sloužila mše svatá a konala se kázání, která lákala mnoho poustevníků.

Obrázek č. 16: Pohled na torzo kaple na Malém Blaníku (zdroj: archiv autora)
Doposud je známé jen jedno jméno poustevníka, který žil v jeskyni pod sakristií zbořené svatyně, aby sloužil Bohu. Byl jím Petr Havlovič, rodák z Krakova, který byl pohřben 3. prosince roku 1678 v Louňovicích pod Blaníkem.⁹⁵

Obrázek č. 17: Zřícenina kaple sv. Máří Magdaleny⁹⁶

Existují zmínky, o starší kapli svaté Máří Magdaleny, ze které se však nedochovaly žádné zbytky. Novou barokní osmihrannou kapli na vrcholu Malého Blaníku vybudoval Karel Adam Lev z Říčán, který na její stavbu roku 1672 odkázal 300 zlatých rýnských. Kolem roku 1730 daroval na vystavění kaple pražský arcibiskup Ferdinand hrabě Khünburg 6000 zlatých louňovickému faráři. Není přesně jasné, kdy byla kaple dostavěna.

Sloužit mše svatá se zde mohla, na popud arcibiskupské konzistoře v Praze, až v roce 1753. Tato kaple sloužila poustevníkům přibližně třicet let. Díky nařízení císaře Josefa II. byla však poustevna zrušena. Svatostánek tak chátral, až zbyly z kaple pouze trosky a holé zdivo.

Kolem roku 1886 bývalou kapli navštívil arcibiskup Schönborn a nechal k její vnější zdi přistavět dřevěný přístřešek a do výklenku umístit sochu svaté Máří Magdaleny. Upravil ji tak na malou poutní kapličku, která však byla časem také zničena.⁹⁷

⁹⁵ TICHÝ, Václav. *Blaník a Louňovice pod Blaníkem ve vzpomínkách*. I. vyd. Praha, 2009, s. 24–25.

⁹⁶ JONÁŠ Z VLAŠIMI, František. *Zřícenina kaple sv. Máří Magdaleny*. 1907. In: BÍLEK, Radko. *Poutní místa Podblanicka*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim a Muzeum Podblanicka, 2010, barevná příloha, s. II.

⁹⁷ BÍLEK, Radko. *Poutní místa Podblanicka*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim a Muzeum Podblanicka, 2010, s. 24–27.

Naučná stezka
**POZNEJ KRÁSY VELKÉHO
A MALÉHO BLANÍKU**
aneb „po stopách blanických rytířů“

3.

**PŘÍRODNÍ REZERVACE PODLESÍ – MOKŘADY,
RAŠELINNÁ LOUKA**

k další zastávce
zbývá 500 metrů

Obrázek č. 18: Pohled na rašelinnou louku pod obcí Býkovice
(zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 19: Rybník Jordánek (zdroj: archiv autora)

Podlesí – Součástí chráněné krajinné oblasti Blaník je přírodní rezervace Podlesí. Jde o zajímavou přírodní lokalitu, která se nachází na úpatí Malého Blaníku, severně od obce Býkovice. Samotná přírodní rezervace sestává z Velkého a Malého Býkovického rybníka, místními nazývány též Jordán a Jordánek, a z přilehlých pramenných a rašelinných luk v oblasti Býkovického potoka. Celková rozloha přírodní rezervace činí 9,89 hektarů. Správa chráněné krajinné oblasti Blaník ji zřídila díky vyhlášce v roce 1993. Cílem zřízení přírodní rezervace Podlesí bylo v první řadě ochránit jedinečné rašelinné louky s chráněnými druhy ohrožených rostlin a živočichů.⁹⁸

Hlavním motivem k ochraně jsou velmi ceněná mokřadní a vodní společenstva. Podklad na pramenných loukách tvoří jílovitá půda až s několikacentimetrovou zrašeliněnou vrstvou. Ta představuje hlavně mechová rašeliniště se společenstvem podmáčených luk, na kterých v letních měsících vyrůstá bohatá květena.⁹⁹

Díky své přírodní hodnotě byla přírodní rezervace Podlesí zahrnuta do Národního seznamu evropsky významných lokalit soustavy Natura 2000.¹⁰⁰

⁹⁸ KOVAŘÍK, Václav a PEŠOUT, Pavel. *100 let ochrany přírody a krajiny na Podblanicku*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, Muzeum okresu Benešov, 2000, s. 86.

⁹⁹ ZEMEK, Václav. *Opomíjená místa na Podblanicku II*. Vlašim: Český svaz ochránců přírody, 02/09 základní organizace Vlašim, 2009, s. 20.

¹⁰⁰ *Natura 2000, Podlesí* [online]. 2006 Natura 2000 [cit. 12.03.2016]. Dostupné z: http://www.nature.cz/natura2000-design3/web_lokality.php?cast=1805&akce=karta&id=1000104211

Naučná stezka
**POZNEJ KRÁSY VELKÉHO
A MALÉHO BLANÍKU**
aneb „po stopách blanických rytířů“

4.

ROSTLINY A ŽIVOČICHOVÉ BÝKOVICKÝCH RYBNÍKŮ

Celá oblast přírodní rezervace Podlesí, Velký a Malý Býkovický rybník je domovem mnoha vzácných druhů rostlin a živočichů, převážně z řad obojživelníků a ptactva. Mnoho z nich je již ohroženými a chráněnými druhy, proto je důležité o ně pečovat a chránit je.

Obrázek č. 20: Býkovický rybník Jordán v pozadí s Malým Blaníkem
(zdroj: archiv autora)

K nejvýznamnějším mokřadním rostlinám patří orchidej prstnatce májového, jehož nejbohatší lokalitou na Podblanicku je právě přírodní rezervace Podlesí. Dále vachta trojlístá, hadí mord nízký, všivec mokřadní a tolie bahenní. V rašeliníštích lze spatřit i drobnou rosnatku okrouhlostou, která patří k našim masožravým rostlinám. Chytá drobný hmyz na lepkavé kapky na listech. V orobincích Velkého Býkovického rybníka je možné zahlédnout i kosatec žlutý či skřípinec jezerní. Na březích vodních stružek roste velmi vzácný rozchodník huňatý. Při březích Malého Býkovického rybníka roste přeslička pořiční, bahnička vejčitá nebo myší ocásek nejmenší.

V Podlesí se vyskytují zároveň i vzácné druhy živočichů, zejména z řad obojživelníků a ptactva. Spatřit zde můžeme například skokana ostronosého, skřehotavého a krátkonohého, rosničku zelenou či blatnici skvrnitou. Z ptáků zde hnízdí moták pochop, kopřivka obecná, sluka lesní, chřástal vodní nebo bekasina otaví. V přírodní rezervaci a jejím nejbližším okolí se zároveň vyskytuje 25 druhů vážek. K zástupcům patří například vážka jednoskvrnná, vážka jarní, šídlatka hnědá nebo šidélko kopovité. Péči o tuto vzácnou lokalitu zajišťuje Český svaz ochránců přírody ve Vlašimi.¹⁰¹

k zastávce číslo 5 zbývá 3,5 km

¹⁰¹ ZEMEK, Václav. *Opomíjená místa na Podblanicku II*. Vlašim: Český svaz ochránců přírody, 02/09 základní organizace Vlašim, 2009, s. 20–21.

Naučná stezka
**POZNEJ KRÁSY VELKÉHO
A MALÉHO BLANÍKU**
aneb „po stopách blanických rytířů“

5.

PŘÍRODNÍ REZERVACE VELKÝ A MALÝ BLANÍK

Přírodní rezervace Velký Blaník se rozprostírá na ploše čítající celkem 84 hektarů. Správa chráněné krajinné oblasti Blaník ji vyhlásila přírodní rezervací v roce 1992. Hlavním motivem ochrany na Velkém Blaníku jsou především zachovalé lesy přirozené skladby, převážně bukového charakteru, s velkým množstvím skalních výchozů. Nejvýznamnějším skalním útvarem v rezervaci je tzv. Slepíčí skála. Návrh ochrany bučin na Velkém Blaníku dříve již doporučoval náš významný český přírodovědec RNDr. Vojen Ložek, DrSc. Na vrcholu Blaníku je pevnina tvořena z velké části silně kamenitou půdou s balvany. Tu a tam se objevuje jen malá vrstva půdy. Najdeme zde bylinný podrost, který je typický pro bikové bučiny, rostou zde také lišejníky a dřevní houby. V rezervaci žije také řada chráněných a vzácných druhů živočichů.

Přírodní rezervace Malý Blaník byla vyhlášena Správou chráněné krajinné oblasti Blaník v roce 1992. Rezervace se rozprostírá na ploše o velikosti 12,71 hektarů. Lokalita je svým přírodním charakterem prakticky totožná se sousední rezervací na Velkém Blaníku. Historicky významná je díky zřícenině poutní kaple sv. Máří Magdaleny, která se nachází na jejím vrcholu.¹⁰²

k další zastávce zbývá 800 metrů

Obrázek č. 21: Velký a Malý Blaník od rybníka Strašník¹⁰³

¹⁰² KOVAŘÍK, Václav a PEŠOUT, Pavel. *100 let ochrany přírody a krajiny na Podblanicku*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, Muzeum okresu Benešov, 2000, s. 86.

¹⁰³ HOCEK Jan. *Velký a Malý Blaník od rybníka Strašník*. [online]. [cit. 09.11.2015] Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/cirkevni-restituce-blanik-dce-/domaci.aspx?c=A141004_102946_domaci_hv

Naučná stezka
**POZNEJ KRÁSY VELKÉHO
A MALÉHO BLANÍKU**
aneb „po stopách blanických rytířů“

6.

ROZHLEDNA NA VELKÉM BLANÍKU, POVĚST O BLANÍKU

Obrázek č. 22: Pohled na rozhlednu na vrcholu
Blaníku (zdroj: archiv autora)

Písemnosti dokládají, že v roce 1835 na nejvyšším vrcholu skály na Velkém Blaníku stávala rozhledna ve tvaru triangulačního jehlanu. Zda tam byla kdysi postavena ještě jiná rozhledna, není doposud známo. V roce 1895 nechal kardinál Schönbern, tehdejší držitel panství v Louňovicích, vystavět novou rozhlednu, která i nadále sloužila jako triangulační bod. Z roku 1914 pochází záznam ze stavby nové rozhledny, která byla dokončena v říjnu toho roku a její výška čítala 20 metrů. Vybudovat ji nechal pražský arcibiskup Lev Skrbenský z Hříště. V roce 1936 však neustála tlak větru a zřítla se. Nynější dřevěná rozhledna zde stojí od roku 1941 a jedná se o moderní stavbu ¹⁰⁴ souosého šestiúhelníku, který vychází z baroka.

Pověst o Blaníku

Po staletí známou pověst, která se váže k bájně hoře Blaník, vhodně vystihuje báseň od Antonína Svobody – Nedej zahynouti!, kterou vydal v roce 1915.

*„V hoře české ve Blaníku „Spěte dále,“ odpověď’ zní –
spí prý Václav, kníže svatý, klidně leží celé pluky. nedal nám víc zahynouti.
rytíři s ním v plné zbroji Až prý jednou – pověst praví – Zachrání prý zemi českou,
připraveni stále k boji. zle se bude v Čechách dítí zachrání též národ celý:
Chvíli slyšeti tam hlas: vyjde svatý kníže s voji, jeho mrav i řeč
„Už jest k boji, pane, čas?“ aby po vítězném boji uchová nám jeho meč.“ ¹⁰⁵*

k další zastávce zbývá 900 metrů

¹⁰⁴ BÍLEK, Radko. *Blaník ve 20. století*. I. vyd. Vlašim: Podblanické ekocentrum ČSOP a Muzeem okresu Benešov, 1998, s. 4–26.

¹⁰⁵ BÍLEK, Radko. *O Blaníku a jeho rytířích v beletrii*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody, 2004, s. 50.

Naučná stezka
**POZNEJ KRÁSY VELKÉHO
A MALÉHO BLANÍKU**
aneb „po stopách blanických rytířů“

7.

KÁMEN DO ZÁKLADŮ NÁRODNÍHO DIVADLA

Jedna z významných kapitol v novodobých dějinách Blaníku je odvoz blanického kamene do základů Národního divadla v Praze. Kámen se zlatým nápisem BLANÍK vážil 45 centů tehdejší váhy a byl ozdoben věncem s hedvábnou trikolorou, na které bylo našito heslo „Sláva vlasti“.

Obrázek č. 23: Kopie kamene putujícího do základů Národního divadla (zdroj: archiv autora)

Dne 12. května 1868 v 11 hodin dopoledne z Louňovic pod Blaníkem vyšel průvod s blanickým kamenem putujícím do Prahy až na okraj obce Kondrac. Procesí občanů, zástupců cechů a úřednictva bylo doprovázeno rachotem hmoždířů a voláním slávy. U obce Kondrac průvod přivítalo celé obecní zastupitelstvo, obyvatelé a školní mládež. Celý povoz tažený dvojspřežím byl ozdoben čtyřmi červenobílými prapory a jedním světle modrým. Vozkové, kteří táhli dvouspřeží, byli oblečeni v modrém kabátě se stříbrnými knoflíky a staročeskými čapkami se stříbrnými stuhami. Slavnostní průvod byl vlídně přivítán také ve Vlašimi, Domašíně a Chotýšanech, přes které putoval až do Benešova. Tam byla na blanický kámen položena deska s nápisem: „Kdybyste mlčeli Vy, kamení bude mluvit. – Benešov.“ Prezidentskou loži v Národním divadle v Praze zdobí také obraz Blaníku od Julia Mařáka. Po sto letech v roce 1968, tak jako z jiných míst naší země, symbolicky do Národního divadla v Praze putovala půda z hory Blaník. Symbolický vůz, který odvážel schránku se zeminou, byl zdobený dřevořezbou Blaníku od řezbáře Františka Kupsy z Rataj. Povoz byl tažený párem koní a doprovázela ho koňská družina, v jejímž čele jel na bílém koni pan Slavík z Domašína.¹⁰⁶

k další zastávce zbývá 1,2 km

¹⁰⁶ POUZAR, Jaroslav. *Podblanickou minulostí. Kapitoly z historie Vlašimi a okolí*. I. vyd. Praha: VIDA – nakladatelství a vydavatelství, 1996, s. 13.

Naučná stezka
**POZNEJ KRÁSY VELKÉHO
A MALÉHO BLANÍKU**
aneb „po stopách blanických rytířů“

8.

PŘÍRODA BLANÍKU – ROSTLINSTVO A ŽIVOČICHOVÉ

Obrázek č. 24: Socha blanického rytíře u cesty na vrchol hory
(zdroj: archiv autora)

Přírodní rezervace Velký Blaník je typická svým balvanitým povrchem s bylinným podrostem příznačným pro bikové bučiny. Blaník si zachoval lesy přirozené skladby právě s převahou buku. Rezervace je významná také zoologicky. Vyskytuje se zde spousta chráněných druhů rostlin a živočichů.¹⁰⁷

Bikové bučiny vyrůstají především na sušších svazích, proto v nich najdeme jen malý počet nenáročných druhů rostlin. Stromové patro je typické výskytem buku lesního, tu a tam roste jedle bělokorá a v nižších polohách se objevuje dub letní a zimní. Keře tu většinou žádné nenajdeme. Místy se vyskytuje bohatě vyvinuté mechové patro, na kterém převládá ploník ztenčený, ploník jalovcový či rokýt cypřišovitý. Na kamenité suti je bylinné patro převážně jednotvárné. Na půdě se silnější vrstvou humusu rostou náročnější druhy rostlin například vraní oko čtyřlisté, osladičec doubravní, pšeničko rozkladité, samorostlík klasnatý, bažanka vytrvalá nebo třtina chloupkatá. V nižších polohách najdeme také jiné druhy dřevin jako jilm drsný, javor mléč, javor klen a habr obecný. Tyto druhy naznačují, že kdysi na vrcholu Blaníku mohly růst i květnaté bučiny s větší zásobou živin v půdě.¹⁰⁸

Kromě běžných lesních savců se ze zajímavých druhů živočichů na Velkém Blaníku vyskytuje například plž zemoun skalní, holub doupňák, jestřáb lesní, výr velký, krutihlav obecný, lejsek šedý, lejsek malý a šoupálek dlouhoprstý a krátkoprstý. Významný je výskyt až přes 200 druhů pavouků. Kromě řady jedlých hub jako jsou hříby, holubinky, lišky a jiné zde rostou především dřevní houby na bucích.¹⁰⁹

k další zastávce zbývá 600 metrů

¹⁰⁷ KOVAŘÍK, Václav a PEŠOUT, Pavel. *100 let ochrany přírody a krajiny na Podblanicku*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, Muzeum okresu Benešov, 2000, s. 86.

¹⁰⁸ ZELENÝ, Václav. *Chráněné a méně známé rostliny Podblanicka*. 1. vyd. V Praze: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1976, s. 42–44.

¹⁰⁹ KOVAŘÍK, Václav a PEŠOUT, Pavel. *100 let ochrany přírody a krajiny na Podblanicku*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, Muzeum okresu Benešov, 2000, s. 86.

Naučná stezka POZNEJ KRÁSY VELKÉHO A MALÉHO BLANÍKU aneb „po stopách blanických rytířů“

9.

POTOK BRODEC

k poslední zastávce zbývá 500 metrů

Přirozenou osu chráněné krajinné oblasti Blaník tvoří vlašimská řeka Blanice, která teče z jihu na sever.¹¹⁰ Řeka Blanice pramení ve výšce 695 metrů nad mořem na severovýchodní straně svahu kopce Batkovy (724 metrů) nedaleko Ratibořských Hor v okrese Tábor. U Českého Šternberka ústí z levé strany do Sázavy v nadmořské výšce 304 metrů. Délka toku řeky Blanice činí přibližně 63 km. Z hlediska vodohospodářského jde o velmi významný tok. Od rybníka Podhradní v Mladé Vožici až k pramenům je pstruhová voda. Od ústí čtyřicátého prvního kilometru je úsek řeky Blanice využíván zejména pro vodácké účely.¹¹¹ V oblasti chráněné krajinné oblasti Blaník je jejím nejvýznamnějším pravostranným přítokem právě potok Brodec. Potok Brodec je příznačný svým tokem plným balvanů v soutěsce mezi Slepíčí skálou a Kondrackou hůrou.¹¹²

Potok Brodec, jehož pramen se nachází 2 kilometry jižně od obce Načeradce ve výšce 560 metrů nad mořem, ústí z pravé strany do řeky Blanice. Vlévá se do ní severně od obce Louňovice pod Blaníkem v nadmořské výšce 365 metrů.

Celková plocha povodí činí 31,3 km². Délka toku potoka Brodce je přibližně 10,5 kilometru.¹¹³

K nejvýznamnějším živočišným druhům, které v potoku najdeme, patří zejména pstruh obecný, hmyzožravec rejsec vodní, ledňáček říční a především vydra říční, která se vyskytuje na vodních tocích v celé CHKO Blaník.¹¹⁴

Obrázek č. 25: Pohled na lávku v údolí pod horou přes potok Brodec (zdroj: archiv autora)

¹¹⁰ *Správa CHKO Blaník* [online]. Vodopis, © 2016 AOPK ČR [cit. 20.03.2016]. Dostupné z: <http://blanik.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/vodopis/>

¹¹¹ VLČEK, Vladimír, ed. et al. *Zeměpisný lexikon ČSR. Vodní toky a nádrže*. I. vyd. Praha: Academia, 1984, s. 62.

¹¹² *Správa CHKO Blaník* [online]. Vodopis, © 2016 AOPK ČR [cit. 20.03.2016]. Dostupné z: <http://blanik.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/vodopis/>

¹¹³ VLČEK, Vladimír, ed. et al. *Zeměpisný lexikon ČSR. Vodní toky a nádrže*. I. vyd. Praha: Academia, 1984, s. 68

¹¹⁴ *Potok Brodec* [online]. ©2004 - 2016 Posázaví o.p.s. [cit. 20.03.2016]. Dostupné z: http://www.posazavi.com/cz/article.asp?article_id=2115

Naučná stezka
**POZNEJ KRÁSY VELKÉHO
A MALÉHO BLANÍKU**
aneb „po stopách blanických rytířů“

10.

DŮM PŘÍRODY BLANÍKU, GEOLOGICKÁ EXPOZICE

Obrázek č. 26: Dům přírody Blaníku (zdroj: archiv autora)

Dům přírody Blaníku se nachází za obcí Kondrac směrem na Křížov pod horou Velký Blaník. Návštěvníci se mohou seznámit nejen s přírodou v CHKO Blaník, ale také s národním geoparkem Kraj blanických rytířů a s blanickou legendou o spícím vojsku. Dům byl otevřen 2. července 2015 a jeho provozovatelem je Český svaz ochránců přírody Vlašim.

Expozice Domu přírody Blaníku se věnuje přírodním, geologickým a kulturně historickým zajímavostem na Podblanicku. Turisté a návštěvníci se mohou blíže seznámit s rostlinami, které v oblasti rostou a živočichy, kteří v CHKO Blaník žijí. Zvláštním exponátem Domu přírody je interaktivní model krajiny příkopové propadliny - Blanické brázdy mezi Sázavou a Mladou Vožicí.¹¹⁵

Geologická expozice se nalézá nedaleko obce Kondrac pod Velkým Blaníkem v blízkosti Domu přírody Blaníku. Výletníci zde najdou 21 vzorků hornin dovezených z okolních lomů. Vedle vzorků se nachází popisky, odkud kameny pochází spolu s jejich složením. V altánu, který se nachází opodál, se mohou návštěvníci seznámit s geologickou minulostí Podblanicka a využitím přírodního bohatství.¹¹⁶

Obrázek č. 27: Geologická expozice hornin Podblanicka (zdroj: archiv autora)

¹¹⁵ *Dům přírody Blaníku* [online]. © 2016 AOPK ČR [cit. 20.03.2016]. Dostupné z: <http://www.dumprirody.cz/blanik/odomu-prirody/>

¹¹⁶ *Obec Kondrac* [online]. Geologická expozice hornin Podblanicka [cit. 20.03.2016]. Dostupné z: <http://www.kondrac.cz/vylety/geologicka-expozice.php>

Závěr

Na základě popsaných událostí a vybraných míst bylo prokázáno, že Podblanicko je nejen důležitou kulturní oblastí, ale je významnou zejména historicky. V kraji se nachází mnoho historických a kulturních památek, které by zajisté neměly zůstat opomíjeny.

Cílem mé bakalářské práce bylo především představit malebnou oblast Podblanicka, známou zejména díky pověstem o Blaníku a blanických rytířích a následně vytvořit návrh panelů pro vzdělávací naučnou stezku s textovým a obrazovým doprovodem včetně popisek. Při tvorbě bakalářské práce jsem pracovala nejen s literaturou, ale pracovala jsem i v terénu. Snažila jsem se o naplnění stanovených cílů práce.

V teoretické části byla popsána obecná charakteristika oblasti a chráněné krajinné oblasti Blaník, ve které jsou dosud vyhlášeny celkem tři přírodní rezervace a dvě přírodní památky. V kapitole pojednávající o památných stromech v Chráněné krajinné oblasti Blaník je zmíněn příběh památného smrku „Velký Mnich“, který se nachází uprostřed zříceniny na vrcholu Malého Blaníku a zajímavá pověst, která se váže k dějinám tzv. „Žižkova dubu“, jež najdeme u zámku Konopiště. Historie oblasti Podblanicka byla popsána chronologicky od počátků jejího osídlování přes období husitské, dobu třicetileté války a obou válek světových až k jejímu rozvoji v poválečném období, aby vynikla kontinuita osídlení a kulturního vývoje. Kapitola nejvýznamnějších kulturních památek a míst na Podblanicu se mimo jiné věnuje význačné zlatonosné lokalitě – Zlatodolu v Roudném, ze kterého se vytěžilo přibližně sedm tun zlata, a ve své době patřil k nejdůležitějším důlním lokalitám ve střední Evropě. K významným místům na Podblanicu patří též Jankov a jeho okolí, kde se v období třicetileté války konala krvavá bitva. Bojiště se tehdy stalo pohřebištěm tisíců vojáků. S kulturními a historickými památkami jsou spjaty také tradiční kulturní akce konané každoročně na Podblanicu. O vybraných kulturních akcích pojednává poslední kapitola teoretické části práce.

Krajinný ráz, přírodní a historické památky Chráněné krajinné oblasti Blaník se ukázaly jako příhodné pro tvorbu vzdělávací naučné stezky. Díky praktické části jsem přímo v terénu vybírala vhodná místa pro panely naučné stezky a důkladně prozkoumala okolí Velkého a Malého Blaníku. V rámci přípravy naučných panelů byly využity informace z městské knihovny ve Vlašimi a Benešova a z Podblanického ekocentra ve Vlašimi. Pro práci nebyly využity archivní prameny. Při práci v terénu jsem získala množství obrazového materiálu, který jsem následně využila pro doplnění textového obsahu na každém

panelu. Název stezky jsem volila tak, aby byl atraktivní pro zvědavé návštěvníky. Naučnou vzdělávací stezku jsem pojmenovala: POZNEJ KRÁSY VELKÉHO A MALÉHO BLANÍKU aneb „po stopách blanických rytířů“. Každý panel zvlášť si klade za cíl seznámit návštěvníky s přírodní nebo historickou památkou či místem, které při absolvování stezky stojí za pozornost. Stezka je vhodná pro všechny, kteří rádi podnikají výlety do přírody a chtějí se dozvědět i mnoho nových a zajímavých informací. O samotné naučné stezce a jejím využití žáky základních a středních škol blíže pojednávám v šesté kapitole mé bakalářské práce.

Myslím si, že krajina kolem bájného vrchu Velkého Blaníku skýtá spoustu zajímavých míst, ať už přírodního nebo historického charakteru, která jsou turisty často opomíjena a zasloužila by si větší pozornost. Při práci jsem si sama velmi rozšířila dosavadní poznatky.

Seznam použité literatury

Knižní a písemné publikace

BÍLEK, Radko. *Blanické literární zajímavosti*. I. vyd. Český svaz ochránců přírody, Muzeum okresu Benešov, 2002. 119 s. ISBN 80-86452-08-5.

BÍLEK, Radko. *Blaník ve 20. století*. I. vyd. Vlašim: Podblanické ekocentrum ČSOP a Muzeum okresu Benešov, 1998. 50 s. ISBN 80-902469-3-1

BÍLEK, Radko. *O Blaníku a jeho rytířích v beletrii*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody, 2004. 143 s. ISBN 80-86327-33-7.

BÍLEK, Radko. *Poutní místa Podblanicka*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim a Muzeum Podblanicka, 2010. 176 s. ISBN 978-80-86327-83-9.

FRIČ, Dušan a kol. *Podblanicko*. I. vyd. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1990. 155 s. ISBN 80-7057-023-7.

KOVAŘÍK, Václav a PEŠOUT, Pavel. *100 let ochrany přírody a krajiny na Podblanicku*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, 2000. 179 s. ISBN 80-86452-01-8.

KOVAŘÍK, Václav, PEŠOUT, Pavel a ZELENÝ, Václav. *Zámecké parky a památné stromy Podblanicka*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody, 1996. 120 s. ISBN 80-902178-4-2.

KRAUS, Jiří. *Nový akademický slovník cizích slov: [A-Ž: studentské vydání] / kolektiv autorů pod vedením Jiřího Krause*. I. vyd. Praha: Academia, 2006. 879 s. ISBN 80-200-1415-2.

PETRÁŇ, Josef aj. *Benešovsko-Podblanicko*. I. vyd. Praha: TEPS místního hospodářství, 1985. 368 s.

POUZAR, Jaroslav. *Podblanickou minulostí: kapitoly z historie Vlašimi a okolí*. I. vyd. Praha: Vida, 1996. 168 s., [16] l. obr. příl.

POUZAR, Jaroslav. *Podblanickou minulostí, díl II. Kapitoly z historie Vlašimi na 300 obrázcích*. I. vyd. Praha: VIDA – nakladatelství a vydavatelství, 2004

ŘEZNÍČEK, Jaroslav a FIALA, Milan. *Zámky = Chateaux [i.e. Châteaux] = Schlösser*. I. vyd. Trutnov: Altair, 2001. 119 s. Památky České republiky. ISBN 80-902386-2-9.

TICHÝ, Václav, ed. *Blaník a Louňovice pod Blaníkem ve vzpomínkách*. I. vyd. Praha: VT, 2009. 263 s. ISBN 978-80-903649-4-3.

TYWONIAK, Jiří. *Konopiště: Zámek a okolí*. Praha: Středisko st. památkové péče a ochrany přírody Středočes. kraje, 1984. [39] s., [16] s. obr. příl. Památky Středočes. kraje.

VONDRUŠKOVÁ, Alena. *České zvyky a obyčeje*. I. vyd. Praha: Albatros, 2004. 370 s. Oko. Klub mladých čtenářů. ISBN 80-00-01356-8.

VLČEK, Vladimír, ed. et al. *Zeměpisný lexikon ČSR. Vodní toky a nádrže*. I. vyd. Praha: Academia, 1984. 315 s.

ZELENÝ, Václav. *Chráněné a méně známé rostliny Podblanicka*. I. vyd. V Praze: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1976. 217 s.

ZEMEK, Václav. *Historie hornictví na Podblanicku*. I. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody, 2012. 115 s., xvi s. obr. příl. ISBN 978-80-86327-98-3.

ZEMEK, Václav. *Opomíjená místa na Podblanicku II*. Vlašim: Český svaz ochránců přírody, 02/09 základní organizace Vlašim, 2009. 33 s. ISBN 978-80-86327-78-5.

ZEMEK, Václav. *Zlatodůl Roudný u Vlašimi*. I. vyd. Vlašim: Podblanické ekocentrum ČSOP, 2001. 108 s., [4] s. barev. obr. příl. ISBN 80-86452-05-0.

Letáky

Chráněná krajinná oblast BLANÍK. Správa chráněných krajinných oblastí ČR, Realizace ASCO vydavatelství, 2000.

Výroční zprávy

HANEL, Lubomír, KLAUDYS, Martin, KŘÍŽOVÁ, Ivana. Činnost Správy CHKO Blaník v roce 2015. *Pod Blaníkem*. 2015, v tisku.

Internetové zdroje

Amalgamace [online]. 2011 [cit. 13.02.2016]. Dostupné z:
<http://www.ped.muni.cz/wchem/sm/hc/hist/tov/amalgamace.html>

Blanická brázda [online]. Kraj blanických rytířů, © 2015 blanic-ti-rytiri.cz [cit. 17.11.2015]. Dostupné z: <http://www.blanic-ti-rytiri.cz/cs/blanicka-brazda>

Blanická brázda [online]. Leták blanická brázda, 2013 [cit. 17.11.2015]. Dostupné z: http://www.blanicti-rytiri.cz/userfiles/files/let%C3%A1ky/Brazda%20DL_min.pdf

Dům přírody Blaníku [online]. © 2016 AOPK ČR [cit. 20.03.2016]. Dostupné z: <http://www.dumprirody.cz/blanik/o-domu-prirody/>

Hrad Český Šternberk [online]. Historie hradu [cit. 05.01.2016]. Dostupné z: <http://www.hradceskysternberk.cz/historiehrad.html>

Kardinál Duka na Blaníku [online]. © VLTAVA-LABE-PRESS, a.s., 2005 - 2016 [cit. 11.03.2016]. Dostupné z: <http://prazsky.denik.cz/z-regionu/kardinal-duka-na-blaniku-potrebuje-restituci-rodiny-a-moralky-20140922-deld.html>

Louňovice pod Blaníkem [online]. Historie, 2006-2012 [cit. 22.03.2016]. Dostupné z: <http://www.lounovicepodblanikem.cz/historie-fakta.php?ctg=9>

Natura 2000, Podlesí [online]. 2006 Natura 2000 [cit. 12.03.2016]. Dostupné z: http://www.nature.cz/natura2000-design3/web_lokality.php?cast=1805&akce=karta&id=1000104211

Obec Kondrac [online]. Geologická expozice hornin Podblanická [cit. 20.03.2016]. Dostupné z: <http://www.kondrac.cz/vylety/geologicka-expozice.php>

Obec Ratměřice [online]. Kraj blanických rytířů, © 2015 blanicti-rytiri.cz [cit. 21.11.2015]. Dostupné z: <http://www.blanicti-rytiri.cz/cs/ratmerice>

Ottův slovník naučný [online]. Heslo dějiny, historie [cit. 16.11.2015]. Dostupné z: <https://archive.org/stream/ottvslovnknauni11ottogoog#page/n186/mode/2up>

Památné stromy v CHKO Blaník [online]. Správa CHKO Blaník, © 2016 AOPK ČR [cit. 21.11.2015]. Dostupné z: <http://blanik.ochranaprirody.cz/cinnost-spravy/ochrana-prirody/pamatne-stromy-v-chko-blanik/>

Podblanicko [online]. 2.3.2013 [cit. 16.11.2015]. Dostupné z: <http://www.podblanicke.info/2013/03/podblanicko.html>

Podblanický hudební podzim [online]. [cit. 08.03.2016]. Dostupné z: <http://www.podblanickypodzim.cz/index.htm>

Podblanický hudební podzim [online]. [cit. 08.03.2016]. Dostupné z: http://www.podblanickypodzim.cz/o_festivalu.htm

Podblanický hudební podzim 2015 [online]. © 2012 Jiskra Benešov s.r.o. [cit. 08.03.2016]. Dostupné z: <http://www.jiskra-benesov.cz/ctyrkoly/clanek/podblanicky-hudebni-podzim-2015-zacina-7627>

Pojem historie [online]. Pojmy, význam a úloha historie, Václav Němec ©1997-2016 [cit. 16.11.2015]. Dostupné z: <http://www.dejepis.com/ucebnice/pojmy-vyznam-a-uloha-historie2/>

Po stopách bitvy u Jankova [online]. 6.6.2015 [cit. 20.02.2016]. Dostupné z: <http://zs.jankov.net/zakladni-skola/aktivity-skoly/pochod-po-stopach-bitvy-u-jankova>

Po stopách bitvy u Jankova [online]. © 2012 Jiskra Benešov s.r.o. [cit. 20.02.2016]. Dostupné z: <http://www.jiskra-benesov.cz/ctyrkoly/clanek/projdete-se-po-stopach-bitvy-u-jankova-7163>

Potok Brodec [online]. ©2004 - 2016 Posázaví o.p.s. [cit. 20.03.2016]. Dostupné z: http://www.posazavi.com/cz/article.asp?article_id=2115

PP Částovické rybníky [online]. Správa CHKO Blaník, © 2016 AOPK ČR [cit. 21.11.2015]. Dostupné z: <http://blanik.ochranaprirody.cz/cinnost-spravy/ochrana-prirody/pp-castrovicke-rybniky/>

PP Rybník Louňov [online]. Správa CHKO Blaník, © 2016 AOPK ČR [cit. 21.11.2015]. Dostupné z: <http://blanik.ochranaprirody.cz/cinnost-spravy/ochrana-prirody/pp-rybnik-lounov/>

PR Malý Blaník [online]. Správa CHKO Blaník, © 2016 AOPK ČR [cit. 21.11.2015]. Dostupné z: <http://blanik.ochranaprirody.cz/cinnost-spravy/ochrana-prirody/pr-podlesi/>

PR Velký Blaník [online]. Správa CHKO Blaník, © 2016 AOPK ČR [cit. 21.11.2015]. Dostupné z: <http://blanik.ochranaprirody.cz/cinnost-spravy/ochrana-prirody/pr-velky-blanik/>

Putování šternberskou historií [online]. [cit. 13.02.2016]. Dostupné z: <http://www.hradceskysternberk.cz/akce.php>

Putování šternberskou historií [online]. © 2015 CzechTourism [cit. 13.02.2016]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/aktivity-a-akce/akce/putovani-sternberskou-historii-2013.aspx#>

Rozhledna Velký Blaník u Vlašimi [online]. PetrKohl © 2006-2016 [cit. 21.03.2016]. Dostupné z: <http://rozhledny.kohl.cz/rozhledna-velky-blanik-u-vlasimi>

Správa CHKO Blaník [online]. Činnost Správy CHKO Blaník, © 2016 AOPK ČR [cit. 21.11.2015]. Dostupné z: <http://blanik.ochranaprirody.cz/cinnost-spravy/ochrana-prirody/>

Správa CHKO Blaník [online]. Vodopis, © 2016 AOPK ČR [cit. 20.03.2016]. Dostupné z: <http://blanik.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/vodopis/>

Svatováclavské slavnosti v Louňovicích pod Blaníkem [online]. © 2016 Seznam.cz [cit. 09.03.2016]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/vase-zpravy/stredocesky-kraj/benesov/684-26689-kardinal-duka-se-zucastni-pouti-na-blanik-a-zahaji-svatovaclavske-slavnosti-v-lounovicich-.html>

Svatováclavské slavnosti v Louňovicích pod Blaníkem 2015 [online]. [cit. 11.03.2016]. Dostupné z: <http://www.mikroregionblanik.cz/clanek/view.php?clanek=23>

Zámek Jemniště [online]. Historie zámku Jemniště, © 2013 [cit. 06.01.2016]. Dostupné z: <http://www.jemniste.cz/historie-zamku/>

Zámek Konopiště [online]. © 2000-2016 [cit. 07.01.2016]. Dostupné z: <http://www.historickasidla.cz/dr-cs/974-konopiste-statni-zamek.html>

Seznam zkratek

cca – přibližně

GISDAY – mezinárodní den Geografických informačních systémů

CHKO – chráněná krajinná oblast

JZD – jednotné zemědělské družstvo

km – kilometr

m – metr

m n. m. – metry nad mořem

oddíly SS – Schutz-Staffel – elitní bojové jednotky nacistického Německa, v překladu

ochranný oddíl

PP – přírodní památka

PR – přírodní rezervace

sv. – svatý

tj. – to je, to jest

tzv. – takzvaný

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Vymezení oblasti (<http://www.mapy.cz>)

Obrázek č. 2: CHKO Blaník v rámci okresu Benešov (zdroj: <https://www.google.cz/maps/>)

Obrázek č. 3: Hrad Český Šternberk (zdroj: <http://www.hradceskysternberk.cz/>)

Obrázek č. 4: Starý zámek v Jemništi (zdroj: <https://geolocation.ws/v/P/23203845/jemnit-star-zmek/en?mobile=1>)

Obrázek č. 5: Zámek Jemniště (zdroj:

<http://media1.mistecko.cz/images/media1:50f827f8738d4.jpg/Jemni%C5%A1t%C4%9B.jpg>)

Obrázek č. 6: Zámek Konopiště (zdroj: <http://www.besttour.cz/photos/konopiste-01-1413823607.jpg?1443139212566>)

Obrázek č. 7: Pozůstatky cihlových patek sloupu z lanovky (zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 8: Zbytky hessenských tyglíků, které se používaly v Roudném při amalgamací (zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 9: Štola číslo 3 v severním svahu „Velkého obvalu“ (zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 10: Zbytek zdiva louhovny na severovýchodní straně (zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 11: Torzo hrází od bývalých kalojemů (zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 12: Letecký snímek areálu zlatodolu v Roudném. Snímek pochází zřejmě z roku 1930 (zdroj: ZEMEK, Václav. *Zlatodůl Roudný u Vlašimi*. Vyd. 1. Vlašim: Podblanické ekocentrum ČSOP, 2001, s. 75)

Obrázek č. 13: Mapa spolu s trasou naučné stezky Poznej krásy Velkého a Malého Blaníku „po stopách blanických rytířů“ (zdroj: <http://www.mapy.cz>)

Obrázek č. 14: Pohled z rozhledny na Malý Blaník (zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 15: Mapa trasy naučné stezky (zdroj: <http://www.mapy.cz>)

Obrázek č. 16: Pohled na torzo kaple na Malém Blaníku (zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 17: Zřícenina kaple sv. Máří Magdaleny (zdroj: JONÁŠ Z VLAŠIMI, František. *Zřícenina kaple sv. Máří Magdaleny*. 1907. In: BÍLEK, Radko. *Poutní místa Podblanicka*. I.

vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim a Muzeum Podblanicka, 2010, barevná příloha, s. II)

Obrázek č. 18: Pohled na rašelinnou louku pod obcí Býkovice (zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 19: Rybník Jordánek (zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 20: Býkovický rybník Jordán v pozadí s Malým Blaníkem (zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 21: Velký a Malý Blaník od rybníka Strašík (zdroj: HOCEK Jan. *Velký a Malý Blaník od rybníka Strašík*. [online]. [cit. 09.11.2015] Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/cirkevni-restituce-blanik-dce-/domaci.aspx?c=A141004_102946_domaci_hv)

Obrázek č. 22: Pohled na rozhlednu na vrcholu Blaníku (zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 23: Kopie kamene putujícího do základů Národního divadla (zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 24: Socha blanického rytíře u cesty na vrchol hory (zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 25: Pohled na lávku v údolí pod horou přes potok Brodec (zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 26: Dům přírody Blaníku (zdroj: archiv autora)

Obrázek č. 27: Geologická expozice hornin Podblanicka (zdroj: archiv autora)